

SPET PRED POČITNICAMI

A.D. ANTONI

V teh dneh so naša razmišljanja pogostejše namenjena šolski tematiki, saj se zaključuje letni krog dejavnosti, v katerega smo vpleteni mnogoštevilni. Predvsem seveda otroci s starši in pedagogi. Ker se je prav v tem času intenzivneje razmišljalo o šoli tudi zunaj njenih struktur, se je omenjenim pridružila širša javnost, ki je podala svoja gledanja na racionalizacijo in kvaliteten preustroj naših šol. Sindikat slovenske šole in Šolski odbor imata seveda v tem kontekstu važno in odgovorno vlogo.

Raznovrstne pisane zaključne prireditve in želja po počitnicah odmaknejo to tematiko v drugi plan. Pa vendarle, za nami je leto različnih poskusov, da bi se že uveljavljene in zakonsko določene pravice okrnile. Vsi, ki so o tej tematiki razmišljali, so si bili edini, da bi morali biti sami aktivneje soudeleženi pri načrtovanju in preoblikovanju, ki bi vodilo v avtonomijo naše šole. Ob tem je potrebno upoštevati tako široko teritorialno mrežo (a ne za vsako ceno) in kvaliteten vsebino.

Pomena, ki ga imata vzgoja in izobraževanje v maternem jeziku od vrta do višjih šol, se seveda vsi zavedamo. Naš čas prinaša nove izzive; tako tiste, ki so značilni za našo šolo, kot one, s katerimi se soočajo vsi. Vse pa vodi h ključnemu vprašanju, kakšen delež naj bi imela šola, ko ob družini in okolju mlademu človeku pomaga pri iskanju in oblikovanju lastne identitete.

Izobraževanje je moralo stopiti s piedestala odmaknjenosti in se približati vzgajanju, ki bi moralo imeti skladno s časom, v katerem živimo, vedno večjo vlogo. Ključ do znanja in ne le znanje, ki je dosegljivo v takšni in drugačni obliki. In prav tu se seveda dotaknemo stare resnice, da šola stoji na učitelju. In na to, ob borbi za priznavanje in razvijanje naše šole, ne bi smeli pozabiti.

Poučevanje, ki ni le poklicna in službena obveza. Ničkolikokrat se nam pripeti, da se mladi navdušijo nad predmetom in tematiko, ne zaradi našega znanja in pedagoških izkušenj, ampak predvsem zaradi naše osebne predanosti, ki jo ob vsem povedanem zaslutijo. V težnji po kvalitetni rasti našega dela ne bi smeli teh občutkov odriniti ob rob, ampak bi jih morali razkriti tudi tistim, ki za to niso občutljivi. Če se namreč vsebina našega šolskega sistema ne bo znala bogatiti, potem je tudi zavzemanje za ohranjanje in rast naših šolskih struktur brezpredmetno. Prepogosto se dogaja, da ne prihaja do usklajevanja; v ospredju je zdaj eno in potem drugo, odvisno pač od trenutnih okoliščin.

Učenci in dijaki naj v brezskrbnosti počitnic uživajo v počitku, igri in odkrivanju novega. Staršem bo dano, da se v tem času s svojimi otroki v novih spoznanjih obojestransko bogatijo. Vzgojitelji, učitelji in profesorji si v tem času polnimo akumulatorje v želji, da bi naša šola znala in uspela v lupini in vsebini nadgraditi vse svoje kvalitete.

02

Drago Legiša
"MODERNA DRŽAVA POLITIČNEGA UBOJA"

KONČNO JE TUDI
TRST SPREJEL
SREČKA
KOSOVELA

03

intervju
BERNARD ŠPACAPAN

04

Marko Vuk
RAZLIČNIH JEZIKOV, A ENEGA DUHA

05

Silvester Čuk
APOSTOL PO JEZUSOVEM SRCU

06

Jurij Paljk
CLAUDIA RAZA V VIDMU

07

Breda Susič
PRED DRAGO MLADIH

08

Ivan Žerjal
ODOLŽITEV SREČKU KOSOVU

10

J.P.
15-LETNICA OŠ ROMJAN

12

Erika Jazbar
PLANINSKO SREČANJE NA MATAJURJU

14

M.T.
NOVOSTI V KMEČKEM TURIZMU

15

Erik Dolhar
EVROPSKO NOGOMETNO PRVENSTVO

TEŽNJE SEPARATIZMA IN SLOVENCİ V ITALIJI

KAM GRE ITALIJA?

ANDREJ BRATUŽ

Federalizem ali secesija

Zadnje čase se na politični pozornici v Italiji vedno bolj javljajo simptomi vidnega nezadovoljstva in nemira. Gre predvsem za znane predloge oziroma zahteve Severne lige, ki močno vihti zastavo neodvisnosti in odcepitve. To je sicer že star argument politične sile, ki jo vodi Umberto Bossi. Novo severno državo so ligini voditelji imenovali Padania, ki pa ji niso še začrtali natančnih meja. Zaenkrat imajo nekaj parlament v Mantovi, na dan so prišle zelene srajce, zadnji čas grozijo prefektom s preselitvami itd. Lahko bi rekli, da se pri vsem tem politične zahteve včasih mešajo s folklornimi elementi.

Poglejmo pa, ali ni že pred Severno ligo marsikje po Italiji zavel veter neodvisnosti. Že leta nazaj so tudi močne lokalne stranke na Siciliji in Sardiniji postavile zahtevo po samostojnosti obeh otokov (kar so tudi zahtevali avtonomisti na Korziki). Seveda preko gesel in parol ni šlo. Tudi na alpskem območju se je več let bolj ali manj uradno javljala ideja politične samostojnosti, nato pa zahteva po samoodločbi. Tu imamo v mislih Južno Tirolsko in nekatere bolj ekstremistične politične skupine, ki so pred leti zapustile Južnotirolsko ljudsko stranko (SVP). V Dolini Aosti pa so se te zahteve kazale izključno v politični in deklarativni obliki, po kateri naj bi ta alpska skup-

nost postala nekaka evropska dežela.

Samo po sebi se sedaj javlja vprašanje: kako gledamo na vse to Slovenci v Italiji? Razume se, da v teh nekaj besedah ne moremo dati kakega posebnega odgovora, še manj pa takega, ki bi odražal mnenje celotne manjšine. Slovenci v Ita-

liji nismo nikoli postavljali posebnih zahtev po kakšni posebni politični upravni avtonomiji, še manj po nekem separatizmu. Naš boj gre naprej za dosego ustavnih pravic in zaščito, ki jih mora republika Italija dati že po svojem notranjem pravu. Mislim, da bi v vsem tem okviru Mantova ne dala Slovincem kaj več od Rima, saj so tudi krajevne

stvarnosti vsem dobro znane. Trst, Gorica in Videm pa so kot izrazi najbližje oblasti v vseh letih dovolj zgovorno pokazali, kaj so pripravljeni dati in česa ne...

Debate o vsem tem bodo gotovo še vroče, ne le zaradi pasje vročine. Zato bomo še priča zanimivim zapletom in razpletom vprašanj, ki smo jih nakazali.

PODPIS O PRIDRUŽENEM ČLANSTVU V EZ

ODLOČILEN KORAK BLIŽE EVROPI

MARJAN DROBEŽ

V Sloveniji so si nekateri funkcionarji zlasti v vladi in po raznih ministrstvih, v političnih strankah in državnih ustanovah nazdravljali s šampanjcem ob podpisu sporazuma o pridruženem članstvu v Evropski zvezi. Ocene in mnenja o tem dogodku pa so v javnosti in v političnih strankah različne. Prevladujoče in najbolj razširjeno je mnenje, da je omenjeni sporazum velikega pomena tudi zaradi tega, ker bo Slovenija oddaljila od Balkana, torej od tistega sveta in njegovih predstavnikov, ki so se pri nas do kraja onemogočili. V okviru takšne vizije bo Slovenija nadaljevala s svojo usmeritvijo: prizadevala si bo za polnopravno članstvo v Evropski uniji in vključitev v vojaško zvezo NATO.

V evforiji ob vključevanju v evropske povezave oz. združevalne procese nekateri premalo poudarjajo nekaj pomembnih dejstev iz razmerja med Slovenijo in Evropsko zvezo. Zavedati bi se morali, da slovenska politika nima največjih zaslug za to, da je bil podpisan sporazum o pridruženem članstvu. Gre namreč za strateško odločitev evropske politike, z vrhovno v Evropski zvezi in organizaciji NATO, ki je presodila, da je vključevanje Slovenije v gospodarske in politične integracije v njenem interesu. Takšna odločitev je za Slovenijo seveda pomembna in koristna, vendar se je treba zavedati, da bo Slovenija kot pridružena članica sicer deležna prednostnega odnosa, raznih olajšav, prispevkov in drugih ugodnosti Evropske zveze, toda njena prihodnost bo tudi v spremenjenih

razmerah odvisna predvsem od Slovencev samih. V tem okviru bo prišlo tudi do "prerazporeditve" oblasti, saj bo družbenogospodarski razvoj Slovenije v veliki meri določala in usmerjala Evropska zveza. Že naslednje leto bo, denimo, Slovenija morala občutno znižati carine za uvoz blaga in storitev iz držav Evropske zveze.

Kar zadeva težnje evropske politične skupnosti zaahodnega duha in usmeritve, ki bo vključevala tudi Slovenijo, je zanimivo mnenje, objavljeno prejšnjo soboto v Delu. Po njem so Združene države Amerike baje pritisnile na Rim, naj v interesu t.i. južneevropske varnosti začne razmišljati o nekakšni bolj povezani južneevropski Natovi "trojki" (Italija-Slovenija-Madžarska). Američanom se je domnevno že odzval novi italijanski zunanji minister Lamberto Dini, ki je napovedal, da se bosta v kratkem (tudi v zvezi s tem novim "italijanskim interesom") sestala obrambna ministra sosednjih držav.

1
ČETRTEK
13. JUNIJA
1996

VSEBINA

"MODERNA DRŽAVA POLITIČNEGA UBOJA"

DRAGO LEGIŠA

Na časnikarjevo vprašanje, ali se je po volitvah z dne 21. aprila letos kaj spremenilo v italijanski družbi in politiki, je milanski kardinal Martini pred dnevi odgovoril, da so vsi stari problemi ostali nerešeni. Sklicujoč se na zadnje zborovanje Italijanske škofovske konference je navedel "težavni gospodarsko-finančni položaj, brezposelnost, organizirani kriminal, korupcijo, vedno večjo prisotnost tujcev iz revnih afriških in azijskih držav, problem Severa in Juga ter institucionalno prehajanje (tranzicijo)". "Vtis pa imam - je še dejal ta vplivni cerkveni dostojanstvenik - da je v splošni zavesti nekaj več jasnosti, kaj je treba narediti. Videti bo treba, katera dejanja bodo ustrezala namenom."

Za poglobljeno analizo stanja v državi je dala priložnost tudi 50. obletnica italijanske republike. Tako je na skupnem zasedanju obeh zakonodajnih zbornic imel pomemben govor predsednik republike Scalfaro, nekaj dni kasneje pa je v Milanu nastopil novi predsednik poslanske zbornice, bivši sodnik in eden vidnejših intelektualcev Demokratične stranke levice (prej KPI) Violante.

V lombardski prestolnici se je udeležil zborovanja Vsedržavnega združenja partizanov Italije (ANPI) in hotel ob tej priložnosti predvsem pojasniti, kaj je mislil, ko je ob izvolitvi za predsednika poslanske zbornice omenil "fante in dekleta", ki so se po 8. septembru opredelili za salojsko republiko. Te njegove besede so v marsikaterih krogih vzbudile začudenje in tudi obsodbo.

Ne glede na to je treba priznati, da izvajanja predsednika Violanteja v marsičem globoko spreminjajo podobo Italije, kakršno si zlasti tujec lahko ustvari s površnim branjem italijanskega tiska ali z gledanjem velike večine televizijskih sporodov.

"Italija je v zadnjih 30 letih - je med drugim dejal Violante - postala moderna domovina političnega uboja", kar zelo zgovorno izhaja iz naslednjih podatkov: v zadnjih treh desetletjih je bilo osem pokolov in kakih 13 tisoč atentatov, kar je terjalo nad 500 smrtnih žrtev. Zaradi takega zločinskega delovanja je po raznih ječah po državi več tisoč ljudi, katerim se pridružujejo novi, obsojeni zaradi korupcije in podobnih kaznivih dejanj. O tem hudem problemu mora oblast voditi račun, a Violante zavrača vsako misel o amnestiji, čeprav hkrati poudarja, da "se Italija ne more spremeniti v velikansko

sodno dvorano, kjer se kot v nekakšni laični dolini Jozafat odmerjajo krivde in zasluge vsakomur, kdor je kdaj opravljal kako javno funkcijo".

Zelo odločno je Violante nastopil proti mafiji. "Samo nacifašizem in mafija skrunita grobove - je naglasil - kajti njuna kultura ima tale skupni imenovalec: idejo o popolnem uničenju nasprotnika... Mi pa bomo mafijo premagali; ta bo sicer reagirala in še pobijala, toda mi bomo napeli vse sile in jo bomo na koncu premagali, kot smo premagali nacizem in fašizem in kot smo premagali rdeče brigade".

O salojskih premagancih, za katere naj bi zdaj kazali razumevanje, je predsednik Violante rekel tole: "Vprašal sem se, ali ne bi bilo prav, če bi današnja Italija začela razmišljati, zakaj in čemu se je na tisoče fantov in zlasti deklet postavilo na salojsko stran in ne na stran pravičnosti in svobode; to pa v trenutku, ko je bilo vse izgubljeno". Govornik je pristavil, da je treba po njegovem ločiti odgovornost teh fantov in deklet od odgovornosti tistega, ki je "zavestno izdal Italijo s tem, da jo je izročil Hitlerjevi vojski".

V poslanski zbornici je Violante omenil uporabo sile, ki naj bi prišla v poštev zoper odcepitve, kot jo predvideva Bosnijski program. V Milanu je svojo misel popravil. "Prevratniški zahtevi po odcepitvi odgovorimo - je dejal - z modernostjo; modernost pomeni, da novo obliko države gradimo od spodaj. Začnimo z mesti, katerih vladam priznajmo vse možne oblike oblasti in samofinanciranja, kar naj služi predvsem neposrednemu upravljanju življenja skupnosti." "Če skrajno centralistična oblika države - je nadaljeval - predstavlja kletko, ki je ne prenašajo ne posamezniki ne podjetja, ne skupnosti ne krajevne ustanove, je jasno, da tudi federalizma ne moremo zreducirati na zgolj deželno decentralizacijo osrednjega centralizma. Če bi namreč rimski centralizem zamenjali z 22 milanskimi, beneškimi, florentinskimi in drugimi centralizmi, ne bi po mojem globokem prepričanju ničesar izboljšali."

Italija torej nikakor ni več "das Land, wo die Zitronen blühen" in "im dunklen Laub die Goldorangen glühen" (v prostem prevodu: "dežela, v kateri cvetejo limone" in "v temnem listju žarijo rumene pomaranče"), kot jo je pred natančno 210 leti opeval veliki nemški pesnik (J.W. Goethe, *Mignon*). Res pa je tudi, da tedaj Italije kot države sploh ni bilo.

VRSTA ODPRTIH VPRAŠANJ V BIH

SAŠA RUDOLF

Ko je že vse kazalo, da bo v predvidenem roku pod streho vsaj vojaški del daytonskega sporazuma o razorožitvi, se je zataknilo. Bosanska vlada ne name-rava podpisati sporazuma o razorožitvi, če bo med podpisnicami tudi nepriznana Republika srbska. V Sarajevu menijo, da morajo dogovor podpisati le uradni predstavniki Bosne, Hrvaške in Zvezne Jugoslavije.

Če se je torej zaustavilo dogovarjanje glede vojaškega dela, civilnega sploh še niso pričeli. Odprta in nerešena so ostala vsa vprašanja od zagotovitve prostega gibanja na celotnem ozemlju Bosne in Hercegovine, vračanje beguncev in obnove pa do aretacije in sojenja vojnim zločincem. Beograd že dolgo ne priznava več Karadžičevega režima, vendar pa iz notranjepolitičnih razlogov ne more ukazati aretacije Karadžiča in Mladiča. Skupina srbskih izobražencev, ki jo vodi uradni ideolog Milošević, večje socialistične stranke, je izdala proglas v obrambo

sedanjega vodstva bosanskih Srbov. Brez Karadžiča je rečeno, ni možen noben dogovor. Milošević se je zato moral zadovoljiti s kompromisom, to je z obvezo, da Karadžič javno ne bo več zastopal Republike srbske. To pa zahodu in še posebej Združenim državam ni dovolj: Karadžiča in Mladiča je treba postaviti pred haaško mednarodno sodišče, kjer se morata zagovarjati zaradi zločinov proti človeštvu, vztraja Clintonov zunanji minister Christopher.

Bosanski Srbi še dalje ne dovoljujejo Muslimanom in Hrvatom, da bi se vrnili na domove, ki so na ozemlju Republike srbske. Incidenti si sledijo iz dneva v dan.

Voditelji so si - vsaj v izjavah - edini, da bo treba parlamentarne volitve izvesti v predvidenem roku, to se pravi sredi septembra. Toda pogojev za strpno ozračje, v katerem bi se volivci lahko odgovorno opredelili, še ni bilo ustvarjeno.

PETOKOLONAŠI ZNOTRAJ SKD?

JANEZ VUK

Slovenske krščanske demokrate je pretresel manjši škandal: Janko Deželak, podpredsednik stranke in vlade, si je dal pri odhodu z ene državne službe v drugo izplačati odpravnino. Lojze Peterle se je od dejanja strankarskega kolega nemudoma ogradil. To naj bi Deželaka že v kratkem stalo izgubo mesta podpredsednika stranke. V javnost so tudi pricurljale govorice, da minister za promet in zveze Igor Umek ni hotel podpisati odstopne izjave in jo deponirati pri Peterletu za primer, če bi vodstvo stranke sklenilo zapustiti vlado. Oba omenjena veljaka SKD sta se v preteklosti tudi odlikovala s svojo "kooperativnostjo" v odnosu do LDS, ki je šla tako daleč, da sta baje celo zagrozila s prestopom med liberaldemokrate.

Ob opisanih dogodkih je Janez Janša, predsednik socialdemokratov, z zanj značilno nonšalanco izjavil, da je že čas, da v SKD opravijo s peto kolono, to je z domnevnimi vrinjenici, ki naj bi delali zoper interese stranke po navodilih od zunaj. Ti naj bi bili poglavitni

razlog, da so si stranke slovenske pomladi tako vsak-sebi, čeprav volivci večinoma pričakujejo in celo terjajo njihovo tesno sodelovanje.

Še pred kakim letom ali dvema bi Janševa izjava o petokolonaških sprožila plaz kritik v občilih in obtožb o njegovi paranojnosti in boleštni zlobi. To in še mnogo več so mu namreč pripisovali ob številnih aferah, ki jih je razkril. Toda vselej se je pokazalo, da predsednik SDS ni govoril na pamet: za svoje obtožbe je vedno imel dovolj utemeljenih podatkov.

Teorija o "zaroti", to je o "nadstrankarski" povezanosti in usklajenem delovanju določenih oseb znotraj slovenske "partitokracije", je danes takorekoč splošno sprejeta, saj jo potrjuje veliko neizpodbitnih dejstev, ki so doslej prišla v javnost. Ne le kot zanimivost s tem v zvezi navajamo, da bo v kratkem izšla knjiga z naslovom *Kučanov klan*, v kateri avtor Danilo Slivnik najavlja odgrnitev nadaljnjih tančic s skrivnostnega političnega zakulisja v Sloveniji. Nobena tajna ni, da je eden poglavitnih Slivnikovih virov infor-

macij prav Janez Janša, kateremu tudi nasprotniki priznavajo dobro informiranost, celo tako dobro, da namigujejo, da ima nekakšno ilegalno obveščevalno službo. Ni izključeno, da je najavljena knjiga v bistvu nekakšen socialdemokratski predvolilni politični projekt, ki naj razkrije politično zakulisje.

Zgodovina dosedanjih volitev v Sloveniji kaže, da so mnoge stranke eno obetale v programu, drugo pa so kasneje zares delale. Po prvih volitvah je v tem smislu najbolj izstopala Slovenska demokratična zveza, ki je takoj po osamosvojitvi dejansko razbila Demos, njeni glavni akterji pa so skoraj po vrsti prestopili v postkomunistični tabor. Na drugih volitvah se je kot glavni trojanski konj pojavila Jelinčičeva SNS. V praktično vseh strankah slovenske pomladi pa so mnogi posamezniki delovali na, milo rečeno, čuden način. Pri vsem tem pa je najbolj presenetljivo to, da nena-vadni položaj zares moti samo socialdemokrate, druge pomladne stranke in njihovi voditelji pa so se, kot kaže, sprizajznili, da nekdo neke iz ozadja vleče vrvice.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO
IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 / 533177

FAX 0481 / 536978

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 / 365473

FAX 040 / 775419

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATEL: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

LOGOTIP, KONCEPT IN OBLIKOVANJE: KREA DESIGN AGENCY S.R.L. / GORICA

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA IN SLOVENIJA 60.000,

INOZEMSTVO 90.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 110.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

INTERVJU / DR. BERNARD ŠPACAPAN

"PROBLEM MAMIL AKTUALEN TUDI PRI NAS"

DRAGO LEGIŠA

Dr. Bernard Špacapan je zdravnik - psihiater ter slovenski politični in kulturni delavec, ki ga pozna vsa Goriška. Spoštujejo ga tako Slovenci kot Italijani, saj mu vsi priznavajo visoko strokovno usposobljenost ter cenijo njegovo popolno predanost poklicu in službi človeku.

Kot ravnatelj Centra SERT imaš dnevno opravka z ljudmi, o katerih družba nerada govori, jih praviloma "skriva", da ne bi "onečašali" njene podobe. Mislino na razne kategorije zasvojenцев, ki jih ni malo tudi med našimi slovenskimi ljudmi, čeprav skušamo vse to prikriti. Kaj bi o tem povedal?

Služba SERT (Servizio per le Dipendenze) se ukvarja s problemi odvisnosti od legalnih snovi - alkohola, pomirjevalnih sredstev, kajenja - in od nelegalnih snovi - to so vse vrste mamil. Občasno se zanima še za drugačne probleme, kot so motnje apetita - debelost, anoreksija, bulimija - in na splošno živčne težave. Obnavlja vseh teh patologij je multidisciplinarna in temu primerno je tudi sestavljena ekipa, v kateri so prisotni zdravniki, psihologi, socialne delavke, bolničarke ter animatorji. Odnos družbe do problemov odvisnosti je zelo malo jasn in dosleden. Primer alkoholizma dokazuje, kako družba najprej vsestransko stimulira uporabo alkoholnih pijač, ko pa pride do odvisnosti, nastopijo zahteve po emarginaciji pacienta. V primeru odvisnosti od mamil je zadeva še bolj zapletena, ker gre za nezakonita dejanja. Velikanski porast uporabe teh snovi izhaja iz mnogih nejasnosti, ki jih izraža današnja družba - kriza družine, splošno nezadovoljstvo, dolgotrajna adolescenčna stanja, nezmožnost prenašanja frustracij itd. Ker družba, in to smo mi vsi, teh svojih nejasnosti noče priznati - v smislu, da bi jih želela popraviti - nastopajo do uživalcev

mamil mehanizmi izločanja, negacije, zavračanja krivde na marginalne skupine ipd.

Med zamejskimi Slovenci je problem alkoholizma močno prisoten; glede mamil je bilo stanje v preteklosti dobro prav zaradi močnih kohezijskih vezi med člani naše skupnosti. Danes opažamo prav zaradi rahljanja le-teh, da postaja problem mamil aktualen tudi med nami.

Iz naše pretekle zgodovine na Primorskem in na Slovenskem vemo, da so se zlasti v času Janeza Evangelista Kreka načrtno ustanovljala društva nealkoholikov, kar pomeni, da je čezmerno uživanje alkohola že tedaj predstavljalo bud družbeni problem.

Se je v tem pogledu od tedaj veliko spremenilo in kako?

V preteklosti se je v naših krajih, kot v celotni stari Avstriji, razširilo protialkoholno gibanje, v katerem so se odlikovali zlasti duhovniki in zdravniki. Spomnimo se na Barago, Slomška, Kreka, idr. Izhajalo je tudi glasilo gibanja, ki se je imenovalo *Piščalka*. Zanimivo je dejstvo, da v Italiji protialkoholno gibanje ni uspelo, medtem ko se je v Sloveniji precej razširilo. Veliko o tem vprašanju piše dr. Anton Prijatelj iz Nove Gorice. Vsa ta gibanja so slonela na moralističnem pristopu. Ta je na primer privedel v ZDA do prohibicije, ki je sicer dosegla močno omejitve uporabe alkoholnih pijač in zmanjšanje patologij, vendar je omogočila tudi razvoj kriminalnih organizacij, ki so se obogatile s skrito prodajo alkoholnih pijač. Danes je zdravljenje alkoholikov osnovano na aktivnem sodelovanju pacientov in njihovih družin, na njihovi vzgoji in na ustanavljanju

skupin za samopomoč. Moram reči, da smo na tem področju dosegli lepe uspehe. Pomembno je predvsem spoznanje, ki je danes močno razširjeno, da je alkoholika možno zdraviti in da je ob angažiranju družine in okolja uspeh zagotovljen.

Obstajajo glede alkoholikov kakšni statistični podatki, vsaj kar zadeva Goriško?

Kaj bi morale pristojne oblasti po Tvojem predvsem narediti?

Statistični podatki za Goriško so enaki kot za vse predele severovzhodne Italije. Uradni podatki so zelo skopi in upoštevajo število smrti zaradi jetrne ciroze, število sprejemov v psihiatrične oddelke zaradi alkoholne psihoze, število invalidskih upokojitev zaradi alkoholizma. Če bi upoštevali samo te številke, ne bi imeli jasne slike. Danes uporabljamo koncept problematičnega pitja in patologije, ki je vezana na alkohol. Računamo, da ima 10% odraslega prebivalstva po teh definicijah težave s pretiranim uživanjem alkohola. Podobna je situacija v Sloveniji. Odgovor zdravstvene službe na probleme alkoholizma je po mojem mnenju zadovoljiv. Glede splošnega odnosa družbe do uživanja alkohola bi opozoril na zelo intenzivne kontrole, ki jih izvajajo organi javne varnosti nad šoferji.

V organizaciji zdravstvene oskrbe so v teku velike spremembe; kakšna je bodočnost bolnišnic v goriški pokrajini?

Kot na drugih področjih je tudi v zdravstvu v teku proces racionalizacije in radikalne preureditve. To se dogaja, ker je na razpolago vedno manj finančnih sredstev. Naša pokrajina je že pred leti doživela zaprtje dveh bolnišnic, in sicer v Krmini in v Gradežu. Za ostale tri - goriško, tržiško in privatno bolnišnico Janeza od Boga - prihaja do novih oblik sodelovanja. Zanimivo je tudi dejstvo, da prihajajo z raznih strani predlogi za večje sodelovanje s šempetersko bolnico, ki je tudi geografsko zelo blizu našim strukturam. Poudariti je treba, da sodelovanje med posameznimi oddelki že dolgo let obstaja; moralo bi priti do uradne potrditve teh stikov s strani obeh vlad

in seveda do še tesnejših oblik sodelovanja. Dejstvo je namreč, da sta obe obmejni regiji premalo naseljeni, da bi se mogli uspešno razvijati v novih pogojih, ki jih zahteva racionalizacija. Novi direktorji Posoške Zdravstvene ustanove zelo poudarjajo, da mora priti do bistvenega zmanjšanja sprejemov v bolnišnice. Da bi to dosegli, morajo postati bolj uspešne strukture teritorija. Vemo namreč, da bi bilo mogoče mnoge patologije zdraviti na domu bolnikov ali v oblikah parcialne hospitalizacije. Ob teh spremembah, ki so že nastopile ali so na vidiku, obstaja močan odpor prebivalstva pa tudi zdravstveno osebje samo večkrat ne razume, kakšni so cilji sedanje reorganizacije. Eden od načinov, preko katerih se izraža nezadovoljstvo, so tudi deželni referendum, o njih bomo glasovali v kratkem. Vsekakor se v zdravstvu odpirajo vedno večje možnosti za privatni sektor.

Kako pa se služba, ki jo vodiš, znajde v tej reorganizaciji?

Služba SERT je nastala šele pred nekaj leti na podlagi posebnega državnega zakona in je izrazito teritorialno usmerjena. Mi nimamo oddelka s posteljami, ampak sodelujemo z vsemi oddelki. Poleg tega je ena od nalog službe ta, da skrbi za preventivo, zlasti na šolah. Zaradi teh značilnosti je naša služba izven vseh velikih procesov reorganizacije, čeprav nujno občuti vse te spremembe. Poleg tega so pacienti, s katerimi se mi ukvarjamo, nezanimivi za ostale sektorje in ni v tem smislu nobene konkurence. Področje odvisnosti je v stalnem spreminjanju in iskanju novih prijemov; mi pripravljamo v tem času dva centra za dnevno terapijo, poleg tega imamo zanimive stike s kolegi z obmejnih področij Slovenije. Skupaj z njimi namreč pripravljamo projekt, ki ga bo financirala Evropska unija, o omejevanju bolezni, ki so vezane na mamila in na spolnost na meji med Slovenijo in Italijo.

In še zadnje vprašanje: kako usklajuješ svoje poklicne dolžnosti s prav tako odgovornimi upravnimi in političnimi nalogami?

Časa je seveda vedno premalo, zlasti ker obveznosti v zdravstveni ustanovi zahtevajo vedno večjo prisotnost in ker so odgovornosti vedno bolj resne. Z dobro voljo in s programiranjem vseh obveznosti se da marsikaj doseči.

POLEMIKI NA ROB

Že nekaj časa plaši naše manjšinske kroge polemika v zvezi s ponesrečenim pismom petih komponent takojmenovane enotne delegacije glede posebne pomoči za redno izhajanje Primorskega dnevnika. Pismo, ki je bilo poslano na najvišje slovenske organe, je po našem mnenju ponesrečeno, ker po eni strani ruši načelno enotnost slovenskega predstavništva, po drugi pa se zavzema za časopis, ki je še vedno v rokah ene same stranke. To je prvič, da dobiva Primorski dnevnik tako jasno enostransko izraženo politično podporo. Prej je SKGZ sama skrbela za upravo in za vodenje, preosnovala časopis in speljala projekt z Republiko, vprašala in zajemala je, kolikor je hotela, in ni nikomur polagala računov, tako imenovane transparence ni bilo, naša javnost je bila zanj prikrajšana, kakor tudi glede vsega ostalega, kar je bilo v zvezi s finančnim in gospodarskim delovanjem. Zdaj pa ni več neomejenih sredstev in podpora je treba utemeljevati ter zanj dobiti soglasje ostalih partnerjev naše javnosti. Za podporo Primorskemu dnevniku se zavzema tudi Slovenska skupnost, ki pa že dolgo opozarja, da je treba naš edini dnevnik pluralizirati, to se pravi upoštevati pri njegovem upravljanju in vodenju vse komponente našega manjšinskega življenja. Povsem naravno stališče, ki pa je od vsega začetka naletelo na oster odklon vse levice, češ da gre za nesprejemljivo pogojevanje in za atentat na novinarsko avtonomijo. To bi bila lotizacija po italijanskem vzorcu, po tistem, ki so ga tudi sami podpirali meneč, da je lotizacija vseeno boljša kot monopol ene same stranke. Za Primorski dnevnik pa je boljši monopol, ker je treba braniti svetlo preteklost časopisa. Veliko logike v takem pametovanju seveda ni, saj je SKGZ pred demokratizacijo v Sloveniji s popolnoma enakih izhodišč upravljala in vodila Glasbeno matico, Študijsko knjižnico, SLORI in še prej tudi Stalno gledališče. Pri vseh je popustila in šla v španovijo z dotadanji nasprotniki, le pri dnevniku ne. Očitno zato, ker je dnevnik potreben strankam za usmerjanje našega javnega življenja, zato je SKGZ tako zlahka pridobila podpis nekaterih kom-

ponent našega skupnega predstavništva. Pri tem pa je bila preobsejna in si je hotela privoščiti tudi polemčnost proti Slovenski skupnosti, v kar je vpletla tudi radio in televizijo in si služila javno distanciranje komunističnih prenoviteljev. Oglasil se je tudi uredniški odbor slovenskega predstavništva in črno na belem dokazal, da je povsem iz trte izvita trditev, da je radio monopol Slovenske skupnosti. Teh pojasnil B.Br. ni upošteval v svojem pismu, ki ga je v stopnjevanju polemičnosti objavil skupaj s stališčem Slovenske skupnosti, ni pa pozabil obegniti se ob dozdevni zavrnitvi nekakšne kontrole garantov nad delom radia in TV, kar je razbral med vrsticami pisma uredniškega odbora RAI.

Da bi bolje razumeli, za kaj gre, smo vprašali pojasnila pri uredniškem odboru RAI. Odgovoril nam je Sergij Pahor, ki je pripomnil sicer, da govori v osebni imenu. Po njegovem se nihče ne brani garantnega odbora, toda to je politična zadeva, pri kateri sindikat časnikarjev nima nobene vloge; to je pač stvar strank, ki se morajo zmeniti med sabo in predlog posredovati vodstvu RAI-a. Sindikat bo skrbel še naprej za avtonomijo delavcev in za njihove delovne razmere, kar je navsezadnje njegova glavna naloga. Pahor je tudi pripomnil, da se ne boji preverjanja pluralistične sestave uredništva in pri tem citiral javno zapisano mnenje bolj "rožnato" obarvanega uslužbenca radia, po katerem je Radio Trst s TV vred najbolj pluralistična ustanova v manjšinskem prostoru. Za malo pa se mu zdi, da B.Br. očita slabo dikcijo slovenskih urednikov pri mikrofoni. Radio in TV imata vsaj to prednost, da se napake izgubijo v etru, napake v Primorskem dnevniku pa ostanejo črno na belem, zato naj raje vsak pometa pred lastnim pragom, je še dejal Pahor, ki je dodal, da čakajo sindikat zahtevne naloge, saj bo moral izbojevati tudi na formalni ravni avtonomijo slovenskega uredništva, predvsem pa zagotoviti kritje celotnega manjšinskega prostora s TV signalom, ki je skrajno pomankljivo, marsikje pa sploh ni predvideno.

B.L.

JEZUS IZ NAZARETA IN CERKEV KOT SKUP- NOST JEZUSOVIH UČENCEV (23.)

ZVONE ŠTRUBELJ

Cerkev je kot ustanova v svoji družbeni razsežnosti večkrat prikrivala svojo pravo vsebino. Vedno pa je ostala toliko elastična, da je v spremenjenih družbenih razmerah znala sprejeti izziv časa in iz svoje duhovne vsebine uspela najti odgovor na najgloblja človeška vprašanja. Njen odgovor je namreč Jezus Kristus. Zato njena ponudba nikoli ne more biti zastarela. Včasih je resda počasna, vendar je to lahko le znamenje previdnosti in večstoletne izkušnje. Jezus Kristus je tudi za Cerkev samo vedno izziv, naloga in nikoli dokončano pričevanje za resnico. Kadar koli se Cerkev sklicuje nanj, na neki način postavlja pod vprašaj trenutni zgodovinski ustroj, svojo družbeno podobo. To je zelo dinamično nakazal drugi vatikanski cerkveni zbor, ki je tudi izhodišče naših eklezioloških razmišljanj.

Stopimo za trenutek med ljudi in pogledimo, kako različno odgovarjajo na vprašanje, ki smo si ga zastavili v zadnjih dveh prispevkih: Ali si je Kristus zamislil tako Cerkev, kot obstaja danes? Odgovori so sad dolgoletne razsikave, ki jo je avtor teh razmišljanj napravil skupaj s študenti teološko pastoralnega tečaja pri predmetu "nauk o Cerkvi" v Kopru in Novi Gorici. Anketo so napravili študentje na Goriškem, Vipavskem in Koprskem.

V tem prispevku bomo začeli z najbolj kritičnimi odgovori.

Srednješolec pravi: "Mislim, da si je Jezus zamislil Cerkev, kot je bila v življenju prvih kristjanov."

Mlad intelektuallec misli: "Vodijo jo ljudje, ki so od tega sveta in zato je polna napak. Ko se je začela ukvarjati s posvetnimi rečmi, ko ji je šlo za oblast, čast in slavo, se je izneverjala Resnici. Gotovo pa je to, da si Jezus take Cerkve, kot je danes, ni zamislil."

27-letni strojni inženir ugotavlja: "Cerkev se skozi zgodovino spreminja. V peteklosti so se npr. dopuščale krščanske vojne. Zato tudi današnja Cerkev ni po željah Jezusa Kristusa, recimo pa, da se ji približujemo."

Profesorica (41 let) meni: "Dvomim, da si je Kristus zamislil tako Cerkev. On je rekel: Po ljubezni nas bodo spoznali. Pa nas ne! Kje so medsebojna strpnost, razumevanje različnosti, odpuščanje? Danes bi Cerkev Kristusa proglasila za norca."

63-letni moški, delavec, ugotavlja: "Cerkev še vedno vztraja v pravem Kristusovem nauku. Kristjani se med seboj prepirajo, prepirajo se tudi duhovniki in celo škofje ne živijo vedno po krščanskih načelih, vendar Cerkev vztraja na zdravih temeljih, ki jih je postavil Kristus."

Moški (78 let) reče: "Kristus nikakor ni želel takšne Cerkve, kot je danes. Cerkev je bila prvih 300 let Kristusova. Potem si jo je Vatikan prilastil in jo prikrojil po svoje."

In ženica, ki ima 92 let, pribije: "Cerkev je še vedno takšna, kot si jo je zamislil Kristus. Nič se ni spremenilo. Skozi zgodovino Cerkev stalno raste. Od majhne skupinice ljudi v začetku so danes kristjani razširjeni po vsem svetu. Cerkev bo ostala nespremenjena do konca sveta."

Ekumensko sodelovanje v Mostarju

Skupina italijanskih karitativnih ustanov se je združila v skupnem načrtu, da v Mostarju zgradijo center za otroke invalide v raznih bojih v BiH. Iz Italije je skupina mladih ljudi prinesla v Mostar bakljo, ki jo je v Mostarju prižgal kardinal Martini ob navzočnosti mostarskega škofa Ratka Perica. Bakljo so prižgali ob temeljnem kamnu na zemljišču, kjer bo nastal novi center. Namenjen bo vsem invalidnim otrokom iz BiH brez ozira na narodnost in vero, sprejemali bodo torej muslimanske, pravoslavne in katoliške otroke obeh spolov od otroškega vrtca do 15 let. Tudi to dejanje je v duhu prizadevanj katoliške Cerkve v BiH, ki je vedno zagovarjala in si prizadevala za enotnost Bosne in Hercegovine v okviru zgodovinskih mej. Politiki so pa šli svojo pot in v Daytonu potrdili razdelitev BiH na dva dela, na srbski in hrvaško-bošnjaški, sedaj pa vidijo, kako je to umetna delitev Bosne, ki le razpihava etnično sovraštvo med prebivalci.

Zato je kar naravno, da v Sarajevu nad 75% prebivalcev z nostalgijo zbujajo spomine na Tita, ki je s trdo roko znal krotiti etnična nasprotja v deželi. Ljudstvo si pač želi miru, le politiki in diplomati hočejo drugače. — K.H.

RAZLIČNIH JEZIKOV, A ENEGA DUHA

MARKO VUK

Že skoro štirje tedni so minili, odkar je papež Janez Pavel II. po uspešnem tridnevem obisku zapustil Slovenijo, a se še vedno niso polegli komentarji in analize tega obiska. Po nepovnljivih dnevih, polnih dogodkov, se vtisi in razmišljanja polagoma urejajo, a če bi odmeve na kratko strnili, potem bi poudarili predvsem naslednje: pri ljudeh dobre volje, ne glede na njihovo versko, idejno ali politično prepričanje, je obisk pozitivno odmeval, saj smo pri večini občutili zadovoljstvo in notranjo srečo.

Različni so vidiki, s katerih lahko razčlenjujemo pomen obiska, ki je lahko pastoralni, državniški in ne nazadnje tudi politični. Nas pa bi tokrat zanimal predvsem versko-kulturni oz. narodni vidik, ki je še kako pomemben pri uveljavitvi Slovenije v evropskem zboru narodov. V zgodovini slovenskega naroda se najverjetneje še ni zgodilo, da bi se slovenska beseda tako uveljavila ne samo doma, temveč tudi v evropskem in svetovnem merilu, kar so omogočili radijski in televizijski prenos. Samo občudovali smo lahko svetega očeta, ki je vse svoje dolge govore prebral v slovenščini, kar je bistveno prispevalo k njeni enakopravnosti in dostojanstvu tudi v širšem merilu.

Janez Pavel II. v mariborski stolnici

Osebnost sem bil pozoren na navidez droben, a pomenljiv dogodek v Mariboru. Med srečanjem s slovenskimi razumniki v mariborski stolnici je bilo predvideno petje Očenaša v latinščini, a je papež Janez Pavel II. po intonaciji orgel mimo protokola pogumno poprijel v slovenščini. Spet lekcija tistim Slovincem, ki se premalo zavedajo dostojanstva maternega jezika, čeprav ob tem seveda ostaja dolžno spoštovanje tudi latinščini. Ta gesta je hkrati pomenila odlično priznanje starodavne liturgične tradicije slovenskega jezika. Nehote smo se v tem trenutku spomnili na papeža Hadrijana II., ki je v davnem 9. stoletju svetima bratoma Cirilu in Metodu odobril liturgične knjige v staroslovanskem jeziku. Zgodovinski spomin nas je nadalje popeljal prek Brižinskih spomenikov, rateškega, stiškega in starogorskega rokopisa do prizadevanj slovenskih protestantov, ki so, izhajajoč iz srednjeveške dediščine, s

prevodi svetopisemskih besedil in z izdajo prvih slovenskih tiskanih knjig položili temelje slovenskega knjižnega jezika.

Živo mi je še v spominu čas pred tremi desetletji, ko je liturgična reforma kot eden izmed sadov II. vaticanskega koncila v mašni obred namesto latinščine uvedla narodne jezike. Ta novost je pri Slovencih bila lepo sprejeta, ne samo v matični domovini, temveč tudi in še posebej v zamejstvu in zdomstvu, kar vse prispeva k večji povezavi med slovenskimi rojaki ne glede na to, kje živijo.

Če bi iz vseh teh dejstev hoteli potegniti nauk, potem bi morali poudariti: spoštujmo materni jezik, ostanimo zvesti narodni kulturi, saj le v tem binkoštnem razpoloženju, značilnem po različnih jezikih, a enega Duha, vidimo mesto in vlogo slovenskega naroda v okviru evropske krščanske civilizacije.

NEKAJ UTRINKOV S PAPEŠKEGA LETALA... (3.)

JURIJ PALJK

Papežev pastoralni in državniški obisk Slovenije sem spremljal iz nekoliko drugačne perspektive, ker sem bil namreč med tistimi 48 srečnimi časnikarji iz vsega sveta, ki so šli z njim na letalo in ga spremljali vse tri dni na vsakem koraku.

Naslednji dan, v soboto, 18. maja, je bila zjutraj sveta maša v Stožicah, na hipodromu zraven Ljubljane. Spet velikanska množica ljudi, kmalu sem se vrnil in odšel v izredno lepo urejeno tiskovno središče v Cankarjevem domu, kjer sem prejel vse potrebne podatke in spet srečal Vika. Že je bil pripravljen za popoldansko srečanje z mladimi v Postojni. Tja smo odšli z avtobusom veliko pred svetim očetom. Ob cesti povsod vse polno ljudi, ki so pozdravljali, v Postojni, na letališču, pa nepregledna množica mladih, ki so imeli tam svoje slavje že več ur. Odšel sem na tribuno za televizijske in radijske poročevalce in imel za radio Koper polurni program s Tomom Šajnom. Ob meni sta se Ivo Levnikar in openski župnik ter naš sodelavec Zvone Štrubelj trudila za Radio Trst A, Breda Pahor in Marjan Kemperle pa sta si pridno zapisovala za Primorski dnevnik. Za mano je vehementno poročal poljski poročevalec in včasih prav prevpil vse

druge. Odšel sem s tribune v trenutku, ko je prišel sveti oče in se popeljal med zbrano sedemdesettisočglavo množico vernikov. Lepo, enkratno vzdušje, plapolanje zastavic in vzkljanje svetemu očetu, pesmi in molitve, papežev neprikrito zadovoljstvo, svečana pridiga, v kateri ni manjkalo globokih misli, spet veseli in srečni, ganjeni verniki. Šel sem na zbirno mesto, kjer smo se zbrali časnikarji papežev letala in odšli smo proti Ljubljani, ob cesti in na kraju samega prizorišča dogajanja spet velikanske skupine ljudi, ki so zunaj letališča spremljali bogoslužje. Na avtobusu so bili kolegi naravnost presenečeni nad sprejemom, ki ga je papež doživel v Postojni; kolega dnevnika La Repubblica me je opomnil, da je to prvo papežev praznovanje njegovega rojstnega dne zunaj mesta Rima.

Naslednji dan, v nedeljo, na zadnji dan papežev bivanja v Sloveniji, smo se zgodaj vkrkali na letalo Airbus slovenske letalske družbe Adria Airways. V ljubkih oblekah so nas pričakovala brhka slovenska dekleta-stewardese. Let do Maribora je trajal le borih štirideset minut, vendar ravno toliko, da je prišel med nas papežev osebni tajnik za stike z javnostjo Joaquín Navarro Valls. Prijazno nam je odgovarjal na vprašanja in vsem povedal, da je papež izredno zadovoljen s potekom pastoralnega potovanja v Sloveniji. Prostor za sveto mašo v Mariboru je bil tik letališča. Odšli smo tja, si ogledali prizorišče, videli ogromno množico stopetdesettisočih ljudi, počakali, da je sveti oče prišel in že smo šli v tiskovno središče v hotel Slavija v Mariboru. Kar nas je najbolj presenetilo, je bilo dejstvo, da je bilo zunaj prizorišča svete maše na tisoče slovenskih vernikov, predvsem

NEKAJ O NAŠIH CERKVENIH ZBORIH

Koncilski konstitucija o svetem bogoslužju glede petja pravi: "Liturgično dejanje dobi odličnejšo obliko, če se sveta opravila opravljajo slovesno s petjem." (B 113). V naših slovenskih župnijah imamo skoro povsod med nedeljsko mašo tudi petje cerkvenega zbora. To je posebnost nas slovenskih vernikov, da si nedeljsko mašo težko predstavljamo brez petja na koru ali vsaj brez ljudskega petja. Naj se torej zbori zavedajo, da v cerkvi opravljajo skupaj z mašnikom liturgično dejanje. Zato naj bi naši zbori skrbeli za čim bolj dostojno petje v cerkvi. Pri tem je glavna skrb na pevovodji, a tudi na pevcih in pevkah. V cerkvi pojejo za čast božjo in v veselje vernikov.

Nečesa se pa bojim; bojim se, da naši cerkveni pevski zbori izgubljajo smisel za svojo prvo poslanstvo, da se čutijo vedno bolj le kot prostetni zbori, da jim je bolj pri srcu nastopanje na raznih revijah kot pa sodelovanje s Cerkvijo. To smo začutili duhovniki šandreske dekanije na zadnji konferenci pretekli četrtek. Na odprtju škofijske sinode v Ogleju se je sicer slišalo tudi slovensko petje, toda peli so furlanski zbori, slovenskega zbora ni bilo med njimi. Pri papeškem obisku v Ljubljani in Postojni je nastopilo nekaj tisoč pevcev, slovenskega zbora (z Goriškega) med njimi ni bilo. Ali se res noben zbor ni mogel pripraviti za nastop ob omenjenih priložnostih? Pa brez zamere, dragi pevci in pevke.

K. HUMAR

KNJIŽNA NOVOST

RAZGOVOR O DUŠI IN VSTAJENJU

JURIJ PALJK

Pri celjski Mohorjevi družbi je pred kratkim izšla knjiga z naslovom *Življenje svete Makrine - Razgovor o duši in vstajenju*. Pred dvajsetimi leti je oba teksta napisal Gregor iz Nise. Knjiga je izšla v imenitni zbirki celjske Mohorjeve družbe *Sveti očetje*; na osnovi neobjavljenega Jeretovega in Novakovega prevoda je obdelal prevedel znani slovenski krščanski mislec in sin nekdanjega visokega slovenskega partijskega funkcionarja in sedanega prvačka Združene liste Janeza Kocjančiča Gorazd Kocjančič. Uvoda in opombe obema knjigama je napisal Silvo Novak, medtem ko je Gorazd Kocjančič napisal temeljita predgovora, ki sta že sama po sebi vredna našega branja.

V bistvu gre za dva težka teksta iz drugega najstarejšega obdobja zgodovine krščanstva, t.i. dobe cerkvenih očetov. Gregor iz Nise je napisal življenjepis svoje sestre, svetnice Makrine, prav s svojo sestro pa je tudi razglabljal o eni najtežjih verskih resnic, o neumrljivosti človeške duše in pa seveda o vstajenju od mrtvih, o tej sporni točki krščanske nauka, ki je burila in še vedno buri duhove in bo tudi v bodoče kontroverzna krščanska resnica, katere ne zmorejo in tudi ne morejo vsi sprejeti. Kocjančič se v predgovoru izredno lepo sprašuje, kakšen smisel ima sploh danes še govoriti o življenju-žitju svetnikov in to v času, v katerem velja samo potrošniška mrzlina in daj-dam pra-

vilo, v času torej, ko ni prostora za tišino in niti za molitev. Pa vendar, ugotavlja Kocjančič, je vredno vzeti te vrste knjige v roke in to tudi zato, ker služijo tako kristjanom kot nekristjanom. Takole pravi: "Žitja so skrivnostne pripovedi, ki od vseh zahtevajo vedno novo odprtost in nomadski posluš za drugačen nagovor: v svoji pravljici čudnosti namreč postavljajo pod vprašaj tako krščanstvo kristjanov kot nekristjanov. Če pa se jim prisluhne, lahko postanejo presenetljivo, privlačno in osrečujoče branje prav za vse: tako za kristjane, ki se ob njih spet naučijo veselja nad tem, da je 'Bog večji od našega srca', kot za nekristjane, ki so sicer morda trdno prepričani, da bi jih branje hagiografije od krščanstva le še bolj odbilo ali jim celo zameglilo zadnje sledi zaupanja v človeško vzvišenost in resnico Absolutnega."

Silvo Novak nam v uvodu pove, da je sveta Makrina bila rojena v letu 327 in naj bi umrla v letu 379 ali pa v mesecu januarju leta 380. Njen brat je napisal knjigo leto po njeni smrti, biografija pa je pripoved o tem, kako so stari kristjani živeli asketsko življenje, saj v četrtem stoletju še ni bilo samostanov, ampak so asketsko živeli le posamezne družine, ki so dejansko svoje hiše polagoma spreminjale v nekatrške samostane.

Knjiga *Življenje svete Makrine - Razgovor o duši in vstajenju* je izredno branje, saj govori o zadnjih, temeljnih vprašanjih našega bivanja. Naj navedem samo citat iz knjige, ko Gregor sprašuje

Makrino o smislu življenja in jo vpraša: "Če je torej smrt že po naravi strašna, kako je mogoče ubogati nekoga, ki preživelemu velevala, naj ne žaluje za tistim, ki je odšel?"

Že iz tega kratkega stavka je lahko vsakomur jasno, da je to knjiga, ki se bo brala v majhnih požirkih in bo vsakogar prisilila, da bo temeljito razmišljal o pomenu in namenu svojega življenja.

PRIČAKOVANJE

Zapis so našli l. 1692 v cerkvi sv. Pavla v Baltimori

Mirno stopaj v hrupu in naglici in spomni se, koliko miru je v tišini. Dokler ti je mogoče - ne da bi se klanjal - bodi z vsemi ljudmi v dobrih odnosih. Mirno in jasno povedi resnico; prisluhni drugim, tudi tistim, ki so dolgočasni in neučeni, kajti tudi oni imajo svoje zgodbe. Umakni se prostakim in agresivnim ljudem, ker težijo in morijo tvoje duha.

Ne primerjaj se z drugimi, ker tvegaš, da se ti bo povečal ponos, kajti vedno se bodo našle večje ali manjše osebe od tebe.

Veseli se svojih rezultatov. Ohrani interes za svoje delo, četudi v nizkotnih razmerah; to je edina tvoja resnica, s katero lahko spremeniš usodo časa. Bodi previden v svojih poslih, zakaj svet je poln zvijač, ki pa ti ne smejo oslepiti, da ne bi znal razločevati pravih vrednot. Mnogi ljudje se borijo za velike ideale in vsepovsod je življenje polno herojev.

Bodi tak, kot si v resnici! Predvsem bodi iskren v občutkih in ne posmehuj se ljubezni, kajti po vseh mogočih razočaranjih prav ta večno živi in raste kot trava.

Sprejmi nauke življenja in pusti z mimim nasmehom stvari iz mladostnih dni.

Obdeluj moč duha, da se lahko ubraniš pred nepričakovano nesrečo, vendar se ne uničuj z mislijo. Mnogi strahovi se rodijo iz utrujenosti in osamljenosti.

Mirno sledi kaki moralni disciplini in bodi miren sam s seboj; ti si sin vesolja kot drevo in zvezde, ti imaš pravico biti tukaj! Zato bodi v miru z Bogom, na katerikoli način ga sprejemaš.

Za karkoli se boriš, ohrani vedno mir v svoji duši, četudi v hrupnem kaosu življenja. Z vsemi svojimi zvijačami, nezasuženim delom in zdrobljenimi sanjami je življenje še vedno čudovito.

Bodi oprezen. Potrudi se biti srečen!

mladih slovenskih družin, otrok in najstnikov, ki so od daleč spoštljivo sledili papeževi sveti maši. V hotelu Slavija sem od daleč videl celotno ekipo letala, ki nas je kasneje popeljala v Rim; mirno so sedeli pri mizi in malicali. Počakal sem, da so končali in ob odhodu sem Tomaža, pilota družbe Adria Airways, povprašal, kaj zanje pomeni papežev obisk in dejstvo, da se bo papež z njimi peljal nazaj v Rim. Uglajeno in nasmejeno mi je odvrnil, da je papežev obisk izrednega pomena za Slovenijo, za njih - pilote in spremno osebje - pa velika, neizrekljiva čast, da lahko peljejo svetega očeta. Takoj je pohitel za svojo skupino in majhen kombi jih je odpeljal na letališče, kjer so nas čakali do večernih ur. Med kosilom sem imel priložnost spoznati še vrsto kolegov, predvsem italijansko in angleško govorečih častnikov. Morda mi je še najbolj ostal v spominu mali lrec rdečih kodrastih las, ki se je vedno nasmehnil vsakemu kolegu, ko ga je srečal. S slovenskim filmskim režiserjem Andrejem Mlakarjem sem kramljal o njegovem zadnjem filmu *Halgato in o tem, kako bo posnel naslednjega*. Andrej je snemal papežev obisk v Sloveniji in bo zagotovo pripravil imenitno televizijsko oddajo.

Zvečer še mariborska stolnica in papežev nepozabni govor slovenskim znanstvenikom in kulturnikom, nato hitra vožnja z avtobusom do letala, mrzlično vkrcavanje na letalo in miren polet v Rim.

Med poletom v zelo udobnem slovenskem letalu smo izvedeli, da bo na letališču Ciampino pričakal svetega očeta novi italijanski predsednik vlade Prodi. Tako je tudi bilo. Od vseh častnikov, kar nas je bilo na letalu, pa sta lahko samo dva prisostvovala srečanju. Drugi smo izsto-

pili iz letala in se pozdravili, razkropili, papeškega potovanja je bilo konec, samo hrup belega helikopterja, ki je svetega očeta odpeljal v Vatikan je trajal še nekaj časa, ostalo je bilo že preteklost. Potovanja v Slovenijo je bilo konec, treba je bilo oditi spat, naslednji dan pa spet na letalo in domov.

Na koncu samo še prisrčen hvala svetemu očetu za obisk v naši domovini, vsem vernikom, ki so pokazali najprej slovenskim kritikastrom, ki si obiska svetega očeta niso želeli in so skušali narediti vse, da do njega ne bi prišlo, da je vera na Slovenskem še kako živa in trdna, nato celemu svetu, kako lepo znamo Slovenci sprejeti in pogostiti pomembne ljudi, ki nam pridejo v goste; hvala vsem slovenskim državnim in cerkvenim organizatorjem, ki so poskrbeli za papežev in našo varnost, in vsem ljudem dobre volje, ki na srečanja s papežem niso šli ali pa niso mogli iti, so pa zato ob cestah pozdravljali svetega očeta in nas v njegovem spremstvu.

Še enkrat hvala svetemu očetu, ki je z obiskom Slovenije spet priklical pozornost celega sveta na lepo, zeleno domovino vseh nas in tako z velikimi črkami zgodovine ponovno zapisal, da obstajamo kot narod in država. Slovenski verniki pa smo papežu Janezu Pavlu II. hvaležni tudi zato, ker nas je prišel potrditi v veri in nam vlil novega upanja v sedanost in v bodočnost, ki se je ne smemo bati, kot je rekel sveti oče: "Še enkrat ponavljam tisto, kar sem izrekel na dan svojega posvečenja za Petrovega naslednika: 'Ne bojte se! Ne bojte se!' in kasneje še bolj prisrčno: 'Papež ima vas rad!'".

KONEC

BESEDA ŽIVLJENJA

11. NAVADNA NEDELJA

SILVESTER ČUK

APOSTOL PO JEZUSOVEM SRCU

Morda se sliši nekoliko staromodno, ampak še vedno je najlepša pobuda, kadar verni ljudje o (svojem) duhovniku rečejo: "to je res duhovnik po Jezusovem srcu!" To se pravi, duhovnik, poln Jezusove ljubezni, ki se nikoli ne utruja, ki se velikodušno razdaja in je zaradi tega vedno bolj bogat in srečen. Predvsem pa duhovnik, ki po Jezusovem zgledu ljudi ne obsoja, marveč se jim bliža z razumevajočim sočutjem in usmiljenjem. Mnogočam, ki so se zbirale okoli Jezusa, da bi poslušale njegovo besedo, ki jih tolaži in zdravi, njihovi voditelji in učitelji farizeji zaničljivo pravijo "drhal", Jezusu pa se zasmilijo, ker so izmučene in razkropljene kakor ovce brez pastirja, kot poroča evangelist Matej. Tak odnos do ljudi je hotel božji Učitelj preliti v srca svojih učencev. Tistih, ki jih je izbral za apostole med svojim bivanjem v Palestini, in vseh, ki jih kliče v apostolsko službo skozi dvatisočletno zgodovino svoje Cerkve.

Minuli petek smo obhajali praznik Srca Jezusovega, ki velja za dan duhovniškega posvečenja. Vsem, posebej pa duhovnikom, veljajo besede, ki jih je zapisal p. Albin Skrinjar v knjigi svojih premišljanj o Jezusovem življenju: "Pogledimo se v Jezusovo božje Srce, vživimo se v njegova čustva, ko dandanes svet tako usodno tava, brez voditelja ali za krivimi vodji! Da bomo Jezusu podobni, vzbudimo v svojih srcih duhovno usmiljenje! Duhovne slike okrog nas so silne. Tako veliko nepoznanje Boga in večnosti, ljudje ne vedo, odkod so in kam gredo. Srce jim je nemirno in nezadovoljno. Hrepenijo po zemeljskih dobrinab, pa tudi te prinašajo manj užitka, kjer se ne spoštuje On, ki je vir vsega dobrega. Koliko bi mogli mi dati ljudem, če bi bili polni Jezusa! Ali kako bi dajali ljudem, če nimamo srca za njihove duhovne potrebe? Usmiljeni Odrašenik, upodobi naše srce po svojem Srcu!" To je bilo zapisano pred več kot tridesetimi leti, toda vse velja tudi še danes. "Slovensko ljudstvo vas potrebuje, Evropo in svet vas potrebuje, ker potrebuje Kristusa. Njemu ste se posvetili, stopili ste v njegovo službo," je dejal papež Janez Pavel II. ob srečanju z duhovniki, redovniki in redovnicami v ljubljanski stolnici 17. maja 1996. Slovensko ljudstvo, vsa ljudstva sveta potrebujejo ljudi, ki "imajo srečo", ki "gledajo" na ljudi s srcem, vzgojenim v Jezusovi šoli, v kateri sta "glavna predmeta" usmiljena ljubezen in odpustanje.

Na žalost je resničen slovenski pregovor: "Po duhovnikih vera gor po duhovnikih vera dol", čeprav vera ne bi smela sloneti na krčkih in grešnih človeških bitjih, temveč na Kristusu - trdni skali. Toda Bog prihaja k ljudem po ljudeh, potem ko se je sklonil k nam v Jezusu, ki je "postal človek". Naša vera bo prepričljiva, če se bo "učlovečila": ko bomo znali ljubezen do Boga vezati z ljubeznijo do ljudi, tako da ljubim ljudi v Bogu, z ljubeznijo, s kakršno jih Bog ljubi in sicer vse: može, žene, otroke, starše, uboge in nesrečne, drugače misleče.

Ko nam bo to z božjo pomočjo uspelo, bomo vsi - duhovniki in verniki - začeli postajati apostoli po Jezusovem Srcu.

V Kotorju umorili škofa

V Kotorju, v pristanišču Črne gore, so pretekli teden našli mrtvega v njegovem stanovanju tamkajšnjega upokojenega škofa Iva Gugiča. Zločinca so pozneje odkrili. Priznal je, da je hotel škofa okraati, ker se je pa upiral, ga je zadušil.

V Kotorju živi manjšina Hrvatov, ki so katoličani. Leta 1982 je postal njihov škof msgr. Gugič, ki pa je lansko leto stopil v pokoj. Pokopali so ga v Dubrovniku.

Letošnji novomašniki v Sloveniji

V Sloveniji bodo na praznik ap. Petra in Pavla posvetili letošnje novomašnike. Koprski škofija bo imela tri nove mašnike, ti so Viljem Čušin (Šturje), Marijan Križaj (Ilirska Bistrica) ter Ivan Likar (Ajdovščina). Ljubljanska škofija bo imela 8 novih mašnikov. Poleg teh bodo posvečeni trije jezuiti - med njimi je Milan Žust, ki je eno leto bival pri jezuitih v Gorici - trije salezijanci in en minorit. Skupno torej 18 novih mašnikov.

5

ČETRTEK
13. JUNIJA
1996

CLAUDIA RAZA RAZSTAVLJA V VIDMU

JURIJ PALJK

Premalokrat pišemo o slikarjih in likovnih umetnikih, za katere sicer vemo, da so v naši sredi, a jih premalo poznamo. Ena takih umetnic je gotovo Claudia Raza, ki živi in dela v Nabrežini, in je izvrstna slikarka. Res je: (pre)malo jo poznamo.

V videmski galeriji La Loggia, ki je v samem osrčju mesta, saj je postavljena v podhod v eni najimenitnejših videmskih palač na Trgu Libertá 11, te dni razstavlja svoje grafike in akvarele Claudia Raza. Žal je urnik galerije samo od 17.30 do 19.30 v delovnikih in od 11. ure do 12.30 v prazničnih dneh in je zato do umetnice precej krivičen.

Claudia Raza razstavlja v Vidmu imenitne akvarele, na katerih odslkava svoje videnje našega Krasa in kraškega kamna. Gre za izredno tankočutno in pretanjeno slikarsko poezijo o Krasu in kraški gmajni, ki na njenih akvarelih kar zapoje. Kraški kamen, kraški zidovi na gmajni so slikarki Claudii Razi samo podlaga in nekaj izgovor, ki ji služi za globlje razglabljanje o kamnu in kraški naravi. Slikarka namreč imenitno obvlada tehniko akvarela, saj si pomaga tudi z voskom, da doseže čudovito fragmentiranost celostne podobe akvarela. In prav ta razdrobljenost sili gledalca, da se sprašuje o

notranjih občutkih slikarke. V njenem slikanju Krasa in kamna namreč ne gre za golo preslikavanje krajine Krasa, ki naj bi služilo kot ornament, ampak je umetnica uspela skozi svoje videnje Krasa zlit na svoje slike ves svoj notranji občutek tišine in čudenja pred lepoto kraške pokrajine in njene gmajne.

Presenečenje zase so grafični listi, posebno tisti večjih dimenzij, ki imajo čisto svojo abstraktno govorico, s svojo lepoto in harmonijo paleta nežnih pastelnih barv pa govorijo o slikarkinem bogatem notranjem svetu. To pa je svet harmonije in notranjega miru, nobene razklanosti ni v tem svetu, tudi zato tako prijetna harmonična podoba in usklajenost barv. Lepi barvni odtiski modro sive bele barve se med seboj prepletajo in ustvarjajo podobo, ki jo bomo še dolgo nosili v sebi.

Zanimivo je tudi dejstvo, da umetnica ne slika dosti za slikarja hvaležnih barv kraškega ruja, zanima jo bolj celostna podoba Krasa in predvsem kraški kamen.

Na razstavi sta tudi slikarkini grafični mapi, ki samo še potrjujejo naše mnenje, da gre za izvrstno umetnico, ki bi jo morali bolj spoznati tudi v našem slovenskem zamejstvu. Zares lepa razstava!

Tokratno tridnevno mednarodno srečanje v Brezah (Fresachu) v koroških gorah nad Beljakom ni bilo samo delovno, temveč tudi jubilejno. Že petindvajseti so se namreč v drugi polovici maja na pobudo Koroške pisateljske zveze v Celovcu in njenega predsednika prof. Walterja Nowotnyja zbrali pisatelji in pisateljice iz številnih evropskih dežel, da bi prisluhnili posameznim referatom o aktualnih temah, ki so produktivni temelj za številne razgovore in literarne stike. Letos so razmišljali "o novih poteh sodelovanja", kot se glasi skupni imenovalec srečanja.

Najprej pa je bilo potrebno pogledati nazaj - na dosežke četrstoletnega dela. Bilanco je podal znani nemški kulturni poročevalec in publicist Klaus Colberg, ki prireditev od začetkov v letu 1972 ves čas kritično spremlja. Omenil je nekatera znana imena, ki so posameznim srečanjem vtisnili karakterističen pečat: Horst Bienek, Horst Biagel, Karl-Heinz Deschner, Tankred Dorst, Martin Gregor-Dellin, Gerhard Zwerenz, Ota Filip, Jeannie Ebner. Toda tudi slovenski delež ni bil v

JUBILEJ V KOROŠKIH GORAH

LEV DETELA

Petindvajset mednarodnih
pisateljskih srečanj v Brezah

Brezah neznaten. To velja za številno udeležbo, še bolj pa za aktivno sodelovanje slovenskih gostov s predavanji in diskusijskimi posegi. Na seznamu udeležencev vseh dosedanjih srečanj v posebni brošuri Koroške pisateljske zveze, ki je izšla ob petindvajsetletnem jubileju, so navedeni ti slovenski avtorji: Feliks J. Bister, Lev Detela, Jaro Dolar, Janko Ferk, France Filipič, France Forstnerič, Vladimir Gajšek, Niko Grafenauer, Maja Haderlap, Branko Hofman, Anita Hudl, Gitica Jakopin, Gustav Januš, Lučka Jenčič, Peter Kersche, Andrej Kokot, Karolina Kolmanič, Kajetan Kovič, Polonca Kovač, Marica Kulnik, Tone Kuntner, Cvetka Lipuš, Milena Merlak, Mira Mihelič, Miloš Mikeln, Horst Ogris, Valentin Oman, Boris Pahor, Žarko Petan, Bogdan Pogačnik, Valentin Polanšek, Pavla Rovar, Smiljan Rozman, Franjo Smerdu, Jože Smit, Leopold Suhodolčan, Anja Uršič.

Eden najznačilnejših letošnjih referatov je bil zavezan stari temi srečanj v Brezah: iskanju skupnega imenovalca ob povezovanju v različnosti. Slovaška udeleženka Etelá Farkašová je govorila o novem načinu literarne komunikacije na podlagi multikulturalnosti. Po zlomu totalitarne ideologije v vzhodnoevropskih državah pa bo potrebno prerasti tudi nove šovinizme zaradi mnogonarodne polifonije, ki je bistvo Evrope.

Christa Nebenführ iz Avstrije je v središču svojih izvajanj postavila problem objektivnosti in subjektivnosti poročanja na primeru Handkejevega polemičnega esejičnega potopisa o Srbiji in bosanski vojni, kar je razvnelo živahno razpravo, v kateri je bil omenjen Jančarjev kulturnopolitični odgovor "Pravičnost za Sarajevo", ki je nedavno izšel tudi v nemščini pri celovski Mohorjevi založbi.

Avstro-ameriški pisatelj in prevajalec tudi slovenskih avtorjev v angleščino Herbert Kuhner je razgalil pomanjkljivosti avstrijskega umetniškega akcionizma. Francoz Charles Lombard je iskal novo literarno pot v naročju nadčasovnega: evropska središča se širijo in spreminjajo, poti do njih pa ostajajo iste. Madžar György Timár je kritiziral pomanjkanje zahodnih političnih konceptov do dogajanja v Vzhodni Evropi in opozoril na tamkajšnjo rast desnih ekstremizmov.

V zadnjem referatu je Roman Matej Gavril - Albastru razvil utopično vizijo o morda humanem naslednjem tisočletju, ki bi naj raslo v kozmično perspektivo novega človeka v obdobju "največjega raziskovalnega prodora v kozmos in razkrivanja ugank vesolja".

Slovenski udeleženci iz raznih vetrov, France Filipič iz osrednje Slovenije, Andrej Kokot z avstrijskega Koroškega, Milena Merlak in Lev Detela z Dunaja, prevajalec Peter Kersche iz Celovca, so srečanje tokrat popestrili ne le z navzočnostjo, temveč večkrat tudi s poglobljenimi diskusijskimi posegi.

ZADNJA ŠTEVILKA REVIJE 2000

Ob podpori ministrstva za kulturo Republike Slovenije je v Ljubljani izhajala literarno-filozofska Revija 2000. Teme prispevkov v zadnji številki le-te so, kot običajno, zelo raznolike in segajo od družbenih tem do filozofskih razmišljanj, leposlovnih spisov in kritičnih presoj.

V sklopu z družbeno vsebino sta posebno zanimiva prispevka: Irene Mislej o Juanu Peronu ali argentinskem avtoritarnem populizmu ter glavnega urednika revije Petra Kovačiča Peršina o civilni družbi in Cerkvi. V svojem prispevku opisuje Mislejeva socialne razmere in družbeni razvoj v Argentini od začetka našega stoletja do konca Peronove diktature. Po mnenju avto-

rice je pri tem imel velik pomen pojav priseljevanja, sama pa posveča posebno pozornost prav izseljevanju primorskih Slovencev v Argentino v 20-ih letih ter usodi slovenskih organizacij in slovenskega časopisa v Peronovem obdobju.

Peter Kovačič pa v svoji razpravi obravnava odnose med državo in verskimi skupnostmi, točneje med katoliško Cerkvijo in Republiko Slovenijo. Po Peršinovem mnenju so ključnega pomena vprašanja neumešavanja med državo in Cerkvijo, njenega vključevanja v civilno družbo in pouka religij v laični šoli.

Ravno tako zanimiv je intervju Gorazda Kovačiča z zgodovinarjem Vladom Habjanom Slovenska varnost in geošaniščno ravnotežje.

Habjanovo mnenje temelji na poznanju zgodovinskih perečih vprašanj, s katerimi se mora soočiti Slovenija po osamosvojitvi. To so na primer problemi začrtovanja slovensko-hrvaške meje, dostop Slovenije do odprtega morja, vprašanja zaščite slovenske manjšine na Hrvaškem in v Italiji, vojaško sodelovanje Slovenije z NATO-paktom in Rusijo itd.

V sklopu leposlovnih prispevkov so tokrat objavljene Satire Lojzeta Krakarja, Pesmi Ivana Tavčarja, izbor pesnitev Rada Krstiča z naslovom Življenjsko obličje, poeziji Primoža Roparja Sam Herezija ter Sama Šimčiča Rastlina živa, Pesmi Jana Twardowskega, pa še krajše prozno delo Andreja Rifel-Felana Pet dni, ki so spremenili svet.

Krajši študiji sta tokrat pripravila Mile Vakanjac o liku poljskega izseljenca v Argentino Witolda Gabrowicza in njegovih del ter

Rastko Močnik o Mannovem Dr. Faustu, medtem ko sta Ivan Kosovel in Janez Strehovec posvetila svoji filozofski razmišljanji Etiki postmoderne ter teoriji Paula Virilla in današnjim problemom estetiške teorije.

Razmišljanje z naslovom Intelektualci hic et nunc je napisal Denis Poniž, ki je obenem avtor recenzije Kermaunerjeve knjige Perspektivovci.

V sklopu "kritične presoje", ki zaključuje tokratno številko Revije 2000, najdemo še zapise Vladimirja Gajška Krakarjeve skice spominov, Metke Cotič Priznanje velikemu skeptiku, Rada Krstiča o sprožilnem elementu retrogarde in Sašota Schrotta Bojan Štih: moja svoboda je svoboda sočloveka. Prispevka Nova drama o Prešernu in Cankarjevi Hlapci v novi postavitvi Mileta Koruna pa podpisuje France Vurnik. A.R.

PRISPEVAJ K DOGRADITVI KATOLIŠKEGA DOMA

Tvoj prispevek bo pripomogel
k odprtju, ki bo predvidoma
v mesecu oktobru.

Dar lahko oddaš

na račun št. 31276 pri Kmečki banki v Gorici,
na upravi Novega glasa v Gorici in Trstu
ali pri slovenskih duhovnikih.

O POKLICNI ETIKI NA 6. DRAGI MLADIH

BRED A SUSIČ

V teh dneh se vsakdo izmed nas odloča, kje in kako bo preživel svoje poletne počitnice. Pri teh načrtih bi mlade radi opozorili, naj ne pozabijo na veliko tridnevno srečanje med mladimi Slovenci iz zamejstva, zdomstva in matice, ki se bo letos - tik pred študijskimi dnevi Draga - odvijalo že šestič. Draga mladim ni samo priložnost za intelektualno obogatitev udeležencev, pač pa tudi za navezovanje novih prijateljev, za družabnost in zabavo. Program je namreč pripravljen tako, da vsebuje tri predavanja ali okrogle mize o tematiki, ki jo organizatorji določijo, obenem pa tudi kulturni in družabni program ter krajši izlet.

Priprave na letošnje Drago mladim potekajo že nekaj mesecev. Letošnji glavni organizatorji so člani društva Mavrični Most Mladim iz slovenske Primorske, pri pripravi pa so ves čas prisotni tudi člani Mladinskega odbora Slovenske prosvete iz Trsta.

Letošnja Draga bo potekala od četrta, 29. avgusta popoldne, do sobote, 31. avgusta po kosilu, pod šotorom v parku Finžgarjevega doma na Opčinah pri Trstu. Rdeča nit študijskega dela srečanja bo Poklicna etika. Zamisel za to temo se je porodila, ko so mladi razmišljali o svoji bodočnosti in o poklicu, ki ga

bodo opravljali, in ki so se spraševali o tem, kakšen prostor ima danes etika v različnih poklicih. To vprašanje pa so mladi organizatorji razširili, tako da bo program zanimiv prav za vse, saj bo na Dragi mladim govor o etiki v tistih poklicih, s katerimi se hočeš nočeš srečati prav vsakdo ne glede na to, ali te poklice tudi opravlja ali ne.

Prvo srečanje bo vsebovalo predavanje, ki bo bolj teoretičnega značaja, drugi dve srečanja pa bosta okrogli mizi. Ugledni gostje bodo spregovorili o problemih bioetike in etike v družbenopolitičnem življenju. O programu bomo še podrobneje poročali.

Kdor se želi udeležiti srečanja, se lahko za podrobnejše informacije obrne na Slovensko prosveto, ul. Donizetti 3 - 34100 Trst, tel. št. 040/370846, fax 633307. Organizatorji bodo poskrbeli tudi za prenočitve in obede za tiste, ki bodo na navedeni naslov prijavi svojo udeležbo (vsaj teden dni pred prireditvijo) - cena 35.000 Lit.

Že sedaj pa vabimo vse mlade, da v načrte svojih dejavnosti za konec meseca avgusta vključijo Drago mladim, tako da se bodo srečanja lahko gotovo udeležili.

V POJASNILO

Bralcem bi rada pojasnila, da je bila v mojem prispevku v Novem glasu št. 22 pomotoma zapisana beseda nepoštenost, ko je šlo za Smoletovo nepoštenost. - A.D.A.

Za spodrsrljaj se bralcem in avtorici opravičujemo. - URED.

O PREŠERNU NEKOLIKO DRUGAČE

AMBROŽ KODELJA

V sklop prireditev, ki jih na Vrhniki prirejajo ob 120. obletnici rojstva Ivana Cankarja in jih organizira tamkajšnja občina, je bila 28. maja v Cankarjevem domu na Vrhniki predstavitev ilustracij in izdaj Prešernovega Krsta pri Savici.

Ilustracije duhovno povezujejo čas pokristjanjevanja Slovencev s sedanjo stjo. Izdelal jih je akad. slikar Milogoj Dominko, ki se je po več desetletnem bivanju v Švici ustavil prav v tem kraju.

Novo izdajo Krsta pri Savici je pripravila založba Humar iz Bilj pri Novi Gorici. O tem smo pisali februarja. Knjige so izšle poleg slovenskega izvirnika še v angleškem, nemškem, francoskem, ruskem in hrvaškem jeziku. To je enkratni podvig, ki si ga do sedaj ni upala izpeljati nobena založba. Da je do nje prišlo, gre predvsem zahvala nekaterim sponzorjem, ki so odkupili velik del izdaj.

Slovesnost je popestrilo petje tenorista Marjana Trčka ob pianistični spremljavi prof. Andreja Jarca. Ob tem slavu je bil zanimiv govor dr. Jožka Šavlija, ki mu je tudi založba Humar izdala knjigo o slovenskih znamenjih. Govornik je spregovoril o Prešernu in njegovem delu nekoliko drugače, kot smo navajeni. Vedno glede literatov najprej govorimo o literarni vrednoti, ki jo ti imajo pri nekem narodu. Tokrat je dr. Jožko Šavli šel korak dalje in je spregovoril o pomenu Prešernovega dela iz gospodarskega vidika. Svoje izvajanje je naslonil na ugotovitve, ki jih je o Prešernu posredoval danes že pokojni dr. T. Hočevar, vrhniški rojak, znani gospodarski strokovnjak, univerzitetni profesor v New Orleansu (ZDA).

"Prešeren je s svojo visoko poezijo, kot je dognal dr. T. Hočevar, vtil zaupanje mlademu rodu slovenskih izobražencev, ki so v slovenskem jeziku in našem izročilu, odkrili tudi naše gospodarske vrednote. S tem se je začelo ustanavljanje slovenskih posojilnic in podjetij. Tako je nastal slovenski gospodarski preobrat, ki je temeljil na zaupanju v lastne moči."

Ilustratorja in ilustracije je predstavil umetniški kritik dr. Ivan Sedej. Le-te so trodimenzionalne. Kot moderne vsebujejo oblikovno in estetsko bogastvo ob ubranosti barv. Kritiki so soglasni, da je to enkratno delo, saj so osvežile in obogatile našo slovensko kulturo.

V govoru vrhniškega župana smo izvedeli, da hoče Vrhnika, četudi je na pragu slovenske prestolnice, imeti svoje lastno kulturno življenje. Tako je simbolično poudaril, da mora v kulturnem

in gospodarskem razvoju živeti in ustvarjalno oplemeniti celoten slovenski prostor.

Večer so dali poseben značaj nekateri utrinki, ki jih nismo bili navajeni. Prisotnost lepega števila slovenskih častnikov, fantov slovenske vojske, domačinov, ki živijo drugje, in končno tudi predstavnikov vseh gospodarskih organizacij v občini, poleg že običajnih prosvetnih delavcev. Ob postrežbi znanega gostišča Močilnik je večer prerastel v pravi kulturno-gospodarski dogodek, ki bo marsikomu ostal v spominu.

Mirno lahko ugotavljamo, da kljub težkim gospodarskim časom se jasno vidi, da se v domovini oblikuje novo, pristno slovensko vzdušje in da je v miselnosti naših ljudi veliko stvari drugačnih, plemenitejših in tudi pristno naših.

LEPI PASTIRČEK

Te dni prihaja v roke našim malčkom deseta in zadnja številka letošnjega letnika revije za zamejske otroke Pastirček. Ta številka Pastirčka je počitniška, urednik se zahvaljuje vsem, ki so sodelovali na 17. Pastirčkovemu dnevu, na katerem so proslavili petdesetletnico obstoja Pastirčka.

Anamarija Zlobec je prispevala zgodbo o murnu razgrajču, Zora Saksida pa pesmico Lepo bo. Za prijetne in tople ilustracije v črno beli tehniki je poskrbela neutrudna Danila Komjanc. V rubriki Evangelij uči razlaga urednik Pastirčka Jezusove besede: "Jaz sem luč sveta."

Vojan Tihomir Arhar je tokrat v reviji napisal pesmico o gnezdu in pa zgodbo o opici in slonu. V rubriki Poimenki Zora Saksida končuje z zgodbo Ti meni, jaz tebi celoletno sodelovanje pri reviji. Sledi slikanica Žaba Danile Komjanc. Naslednja stran je posvečena olimpijskim igram v Atlanti. 50 let Pastirčka je naslov zajetne priloge, v kateri so predvsem barvne fotografije in utrinki z velikega praznika Pastirčka in njegovih prijateljev v Gorici. Na prazniku se jih je zbralo čez tisoč in fotografije zgovomo kažejo naše malčke. Teksta je v prilogi ravno dovolj, da zremo, da je bilo na Pastirčkovem dnevu lepo, veselo, da so tam prepevali, risali in slikali, jedli, spet peli itd.

Številko Pastirčka tokrat izjemoma zaključuje prizorček za družinski dan z naslovom Družinski dan v naravi, napisala pa ga je Lučka Susič. V tokratni - počitniški številki Pastirčkove pošte ni, zato najdemo na zadnji strani še Pastirčkovo razvedrilo, ki ga je prispeval Branko.

Za kroniko še to: urednik Marjan Markežič prosi sodelavce, naj pošljejo svoje članke za prvo številko prihodnjega letnika revije na uredništvo Pastirčka najkasneje do 15. septembra letos.

V soboto, 15. junija, ob 16. uri se bo Pastirček predstavil v Trstu v sklopu Trga Gutenberg. Vabljeni.

PODLISTEK

NOVA TEMELJNA PRISPEVKA ZA POZNAVANJE DUHOVNE PROBLEMATIKE BRIŽINSKIH SPOMENIKOV (4.)

II. DUHOVNA PODOBA BRIŽINSKIH
SPOMENIKOV

JANKO JEŽ

To študijo Olge Tavčar o 1200 letnici sinode ob reki Donavi pa smiselno dopolnjuje ne manj tehtna razprava ložeta Rajhmana "Duhovna podoba Brižinskih spomenikov" v zborniku Dom in Svet 1995-VIII".

Tudi Rajhman pravilno opira svoje raziskovanje o duhovni podobi BS na duhovnost anglosaksonskega

misijonarja Alkvina. Naj pripomnim, da Rajhman piše ime Alkvin z u torej Alkuin in ne Alkvin kakor Tavčarjeva. Mi bomo zaradi enotnosti še dalje uporabljali obliko Tavčarjeve in tako ohranili v, torej Alkvin.

Alkvin je bil duhovni svetovalec Karla Velikega, ki se je pod njegovim vplivom odločil za nove metode pri pokristjanjevanju svojega cesarstva. Alkvin je tako vplival tudi na salzburski misijon in salzburskega škofa Vergila, ki je v cerkveni zgodovini znan kot "apostol Karantanije". Četudi BS v sedanji obliki niso nastali v njegovem času, so po Rajhmanovem mnenju nastali prav gotovo v duhovnem ozračju, ki ga je okrog sebe ustvarjal Alkvin s svojimi pismi, delno tudi s svojimi spisi.

Pri pobujanju teoloških naukov adopciancev se je Alkvin mnogo ukvarjal s kristološkimi problemi. Dokazoval je Kristusovo božanstvo, obenem pa že razmišljal o njegovi človeški naravi. Lik njegovega Kristusa je še vedno nezgodovinski, odmaknjen in skrivnosten. Zato v njegovi duhovnosti odseva bolj

božanska kot človeška Kristusova podoba. Alkvin naziva Kristusa: "Bog". S tem se njegova duhovnost bolj izliva v češčenje Boga, manj pa zato poudarja njegovo človečnost. Takšno gledanje na Kristusovo božjo in človeško naravo je Alkvin prinesel s seboj iz Anglije, kjer so že od 8. stoletja dalje Kristusa imenovali "Gospod Bog". Rajhman pri tem poudarja, da se je anglosaška vernost napajala pri latinski patristični literaturi. V Alkvinovo dobo spadajo tudi molitve, nastale v 7. in 8. stoletju za časa škofa Aetelvolda. Njihova pobožnost je značilna za Alkvina. A.B.Kuypers, ki je te molitve zbral v kritični izbor z naslovom "Book of Cerne", pravi: "V njih se križata dva tipa - rimski, ki brzda pobožna čustva, hkrati pa skrbi za visoko duhovno kvaliteto in visoko liturgično raven, in irski, ki pomeni izliv čustev in neskrbite pobožnosti." Vendar se v teh molitvah manj kaže Alkvinov način ogovarjanja Kristusa z "Gospod" in "Bog".

DALJE

TISKOVNO POROČILO SSK

SREČANJE SKUPNEGA PREDSTAVNIŠTVA NUJNO

Na pobudo Slovenske skupnosti je prišlo v ponedeljek, 10. junija, v Nabrežini do nujnostnega sestanka predstavništva Slovencev v Italiji zaradi v teh dneh napovedane razprave v deželni svet Furlanije-Juljske krajine o spremembah deželnega statuta v delu, ki zadeva volilno zakonodajo. Kot je znano, se v tem sklopu ponuja edinstvena priložnost, da bi z odobritvijo primernega določila zakonsko zagotovili vsaj minimalno zastopnost slovenske manjšine v deželnem svetu. O tem v bolj ali manj obvezujoči obliki govorijo štirje predlogi Severne lige, Demokratične stranke levice, Italijanske ljudske stranke in Stranke komunistične preno-

ve. Na sestanku, ki so se ga udeležili Klavdij Palčič, Marija Ferletič, Miloš Budin, Sergij Lipovec, Riccardo Ruttar, Martin Breclj in Ivo Jevnikar, je SSK z velikim zadovoljstvom vzela na znanje dejstvo, da je DSL spremenila svoj predlog v smislu, da mora deželni volilni zakon ne le "omogočiti" (it. *consentire*), temveč "zajamčiti" (it. *garantire*) izvolitev slovenskega kandidata v deželni svet. Ostaja pa bistveno nesoglasje o tem, ali naj bo formulacija ohranjena v smislu izvolitve vsaj enega "svetovalca slovenskega jezika", kot predlagata DSL in SL, ali pa naj bo bolj obvezujoča, kot predlagata LS in SKP, ki govorita o "predstavništvu slovenske narodnostne manjšine" oziroma o "minimalnem predstavništvu slovenske narodnos-

tne manjšine". Po mnenju SSK bi moral deželni svet odobriti formulacijo, ki bi dopuščala širok manevrski prostor pri oblikovanju bodočega volilnega zakona, seveda potem ko bo sprememba statuta prodrla v deželni svet in še predvsem v rimski parlamentu, ki je v tej zadevi merodajen (sprememba deželnega statuta zahteva ustavni zakon). Zlasti v razmerah večinskega volilnega sistema pa mora imeti manjšina jamstvo, da je v izvoljenih telesih vsaj minimalno število njenih predstavnikov, se pravi ljudi, ki jih sama manjšina demokratično določi, in ne zgolj poznavalcev slovenskega jezika. Hudo bi bilo, ko bi zaradi malomarnosti ali zaradi kratkovidnih volilnih računov ne prodrlo stališča, ki daje manjšini večja jamstva.

Prav v torek, 11. junija, pa so med zasedanjem deželnega sveta svetovalci Budin (DSL), Gottardo (LS) in Fabris (SL) vložili popravek k popravku k 13. členu statuta, ki se glasi: "Deželni zakon določa norme za zajamčenje izvolitve vsaj enega svetovalca, ki naj bo izraz slovenske jezikovne skupine." Sejo so prekinili tik pred obravnavo tega popravka, o katerem je bil govor naslednji dan, to je v sredo, 12. junija. Do tega trenutka nimamo še dokončnih podatkov, zato bomo več poročali prihodnjič.

SSK izraža zadovoljstvo nad tem popravkom, saj se v dobršni meri krije z njenimi stališči, piše v tiskovnem poročilu.

Odprtje 3. Trga Gutenberg

Na Velikem trgu v Trstu so v četrtek, 6. junija, odprli tretjo izdajo knjižnega sejma, znanega pod imenom *Trg Gutenberg*. Na njem sodeluje 50 založniških hiš in 16 krajevnih knjigarn, med njimi tudi slovenska Tržaška knjigarna (katere kiosk vidimo na sliki).

Sejem se bo zaključil v nedeljo, 16. junija. Dan prej, to je v soboto, 15. junija popoldne, bo med drugim predstavitev revije *Pastirček*. Predstavila jo bosta Damijan Paulin in Olga Tavčar.

PRIZNANJE SLOVENSKEMU TRSTU

TRST SE JE ODDOLŽIL SREČKU KOSOVELU

IVAN ŽERJAL

V tržaškem Ljudskem vrtu so v torek, 11. junija, slovesno odkrili doprni kip Srečka Kosovela.

Slovesnosti, ki je bila v slovenščini in v italijanščini, se je udeležilo zelo veliko število ljudi. Veliko je bilo učencev in dijakov tržaških slovenskih šol, predstavnikov oblasti ter političnega, gospodarskega, kulturnega in verskega življenja. Prisotni so bili župani Trsta Riccardo Illy, Ljubljane Dimitrij Rupel, Kopra Aurelio Juri ter župani manjših občin tržaške pokrajine in občin na slovenski strani meje. Poleg ministra Gabra so Slovenijo zastopali generalni konzul v Trstu Vlasta Valenčič Pelikan, konzul Tomaž Pavšič in vicekonzul Zorko Pelikan. Prisoten je bil tudi podpredsednik deželnega sveta Furlanije-Juljske krajine Miloš Budin.

V svojem nagovoru je tržaški župan Illy izrazil upanje, da bodo dogodki, kot je odkritje Kosovelovega kipa, postali nekaj normalnega, ne pa izrednega. Illy je dejal tudi, da kultura in gospodarstvo lahko izboljšata sožitje med tu živječimi narodoma ter da normalizacija odnosov in za-

ščita manjšin predstavljata pot navzgor, ki jo je treba prehoditi počasi, brez prenehanja korakov.

Tržaški podžupan in odbornik za kulturo Roberto

Damiani je Kosovela postavil ob bok drugim velikim tržaškim literarnim ustvarjalcem Italije Svevu, Umberto Sabi, Gianiju Stuparichu in drugim. Kosovel, je dejal Damiani, je del skupnega tržaškega literarnega bogastva.

Minister Slavko Gaber je dejal, da je bilo teptanje pra-

vic ena izmed osrednjih tem Kosovelove poezije. Kosovel, je dejal Gaber, je nasprotoval Evropi totalitarizmov in nacionalizmov in se je zavzemal za Evropo, v kateri bodo sobivale razlike.

Doprni kip Srečka Kosovela sta odkrila Illy in Damiani, blagoslovil pa ga je škof vikar za tržaške slovenske vernike msgr. Franc Vončina. Pihalni orkester iz Kopra, zbori osnovnih šol *Srečka Kosovela* iz Sežane, *Fran Milčinski Katinare*, *Angelle della Carità* in *Ivan Cankariz* Trsta ter recitatorica Lidija Kozlovič so oblikovali kulturni spored.

Odkritje spomenika Srečku Kosovelu v središčnem mestnem ljudskem parku, kjer stoji v neposredni bližini spomenikov Italije Svevu, Jamesu Joyce-u in Umberto Sabi, je zelo pomemben korak naprej na poti sožitja v našem prostoru. Čeprav zelo počasi in z velikimi težavami (glej npr. dogajanje v občinskem svetu okrog prisotnosti slovenščine v pravilniku) si v Trstu utira pot spoznanje, da je tisočletna slovenska prisotnost v teh krajih neločljiv del tržaške zgodovine in kulture.

Tržaški ljudski vrt odslej krasi tudi kip Srečka Kosovela

JAVNO SREČANJE SSK

PERSPEKTIVE IN PROBLEMI DEVINSKO-NABREŽINSKE OBČINE

ERIK DOLHAR

Na to temo je v četrtek, 6. t.m., nabrežinska sekcija Slovenske skupnosti priredila javno srečanje z občani na domačiji Slavka Švare v Trnovci.

TRNOVCI: udeleženci so obravnavali dosedanje delovanje občinske uprave

SSK je v večinski koaliciji *Skupaj - Insieme*, na čelu katere je župan Giorgio Depangher. Uprava ima za seboj že več kot polovico mandatne dobe, saj je bila izvoljena decembra 1993, konec prihodnjega leta pa bodo nove občinske volitve. Čas je torej dozor za to, da se napravi prvi obračun opravljenega dela in da se pregleda, kaj bi bilo potrebno in mogoče še napraviti pred iztekom mandatne dobe.

Na srečanju so med drugimi sodelovali podžupan Vera Tuta Ban, občinski odbornik Dario Pertot in drugi občinski svetovalci.

Po uvodnem pozdravu načelnika sekcije Jožka Antoniča je besedo prevzela odbornica za šolstvo, kulturo in šport Vera Tuta Ban. Glede šolstva je omenila racionalizacijo šol ter plodno sodelovanje med italijanskimi in slovenskimi šolami v občini. Na kulturnem področju gre v prvi vrsti omeniti skorajšnje odprtje občinske knjižnice na nabrežinskem trgu in otvoritev prenovljene rojstne

hiše pesnika Iga Grudna. Knjižnica naj bi bila večnamenska, saj so v prostorih predvidene čitalnica, dve manjši dvorani in manjši avditorij. Grudnova hiša bo namenjena tudi promociji obrtnikov v občini, s kamnarskim muzejem v ospredju. Na športnem področju so problemi večji, saj je Tutova sama priznala, da so bile športne strukture nekoliko zanemarje-

ne, kar se pozna predvsem pri občinski telovadnici. Podžupanja je nato namignila na pomembno novost, ki jo predstavlja imenovanje novega občinskega osebja, ki bo moralo poznati slovenski jezik, kar je nedvomno korak naprej.

Odbornik za javna dela Dario Pertot je najprej spregovoril o velikih delih.

Uprava se sprašuje, ali je prav, da se usmerijo v Selsljanski zaliv tudi črne vode iz Devina in Sesljana, zato so o tem stekli pogovori s štivansko papirnico, ki ima že čistilne naprave. Glede šolskih poslopij je Pertot poudaril, da so popravila stekla domala povsod, razen v Devinu, kjer pa naj bi v kratkem začeli z deli. Glede napeljave metana je dejal, da je občina že opravila svoje delo. O avditoriju v knjižnici je pojasnil, da so nekoliko omejili prvotni načrt, tako da bodo tem prostorom namenili eno milijardo lir. Med redna dela spadata nujno popravilo in asfaltiranje občinskih cest, za kar bo občina potrošila 200 milijonov.

Po poročilih se je razvila živahna debata. Tako občani kot tudi občinski svetovalci so namreč brez dlak na jeziku obravnavali vse probleme, ki jih najbolj zanimajo.

PREDSTAVITEV V DSI

NOVA KNJIGA ALOJZA REBULE O DRUGI KOCBEKOVI AFERI

IVAN ŽERJAL

Gre za dnevniške zapise iz let 1974, 1975 in 1976 z naslovom *Previsna leta, ki jih je izdala založba Mladika v Trstu.*

DSI: na predstavitvi Saša Martelanc (levo) in avtor

Knjigo so predstavili v polni Peterlinovi dvorani Društva slovenskih izobražencev v ponedeljek, 10. junija.

Osrednji dogodek, ki ga Rebula obravnava v teh zapisih, je t.i. druga Kocbekova afeta (prva je bila leta 1951 ob izidu zbirke novel *Strah in pogum*), do katere je prišlo leta 1975, ko sta Rebula in Boris Pahor v Trstu izdala drobno zeleno knjižico z naslovom *Edvard Kocbek pričevalec našega časa*, da bi počastila Kocbekovo 70-letnico. V tej knjižici je bil tudi Pahorjev intervju s Kocbekom, ki je med drugim obravnaval povojni poboj vrnenih domobrancev, o katerem se je do tedaj molčalo. Izid knjižice je sprožil silovito reakcijo takratnih komunističnih oblasti v Sloveniji. Borisu Pahorju so prepovedali vstop v matično domovino, avtorja sta doživela šte-

vilne pritiske in obiske takratne jugoslovanske tajne policije. Marsikoga so v tistem času za več ur zadržali na državni meji in podobno.

Vendar knjiga *Previsna leta* ni samo dnevnik tiste afete. Kot je v svojem predstavitvenem referatu dejal časnikar Saša Martelanc, je v njej praktično vse, od velikih dogodkov do drobnih vsakdanjih doživetij, od opisov narave do anekdot iz šolskega življenja. Opisana so sreča-

nja s pomembnimi predstavniki družbe in kulture kakor tudi z navadnimi ljudmi. Knjiga, je še dejal Martelanc, je priča neke etične zmage. Rebulov dnevnik je avtentičen v lepem in hudem, je zaključil Martelanc, iz njega pa izžarevata predvsem veselje do življenja in ljubezen do slovenstva.

Razvila se je tudi živahna diskusija, v kateri sta prednjačila avtor in Boris Pahor. Prav iz ust Borisa Pahorja smo slišali kritično oceno ta-

kratnega zadržanja slovenskih kulturnih delavcev na Tržaškem, od katerih se ni nihče izrekel proti ravnanju režima. Predstavniki založbe *Mladika* Marij Maver je v svojem posegu dejal, da so takratne slovenske oblasti izkoristile afero, da so še bolj poglobljeno prerešale demokracijski del slovenske manjšine v Italiji, tudi v iskanju novih konfidentov. Dr. Drago Štoka se je spomnil svojih takratnih pogovorov z znanim tržaškim odvetnikom in javnim delavcem dr. Franetom Tončičem, ki mu je bil zaupal - tako je dejal dr. Štoka - da ga je strah za Rebulovo življenje.

Tisti, ki takratnega obdobja niso doživeli, so se v slabih dveh urah (toliko sta trajali predstavitve in diskusija) seznanili s pomembno stranjo zgodovine zamejskega slovenstva. Prav gotovo je zato marsikdo kupil to knjigo, ki je lepo urejena in ki ima tudi vrsto fotografij iz tistega časa: od študijskih dnevo v Dragi do pomembnih kulturnih delavcev (Edvarda Kocbeka, Jožeta Peterlina, Ljubke Šorli, Ubalda Vrabca in drugih). Cena knjige je 35.000 lir.

Veliko število ljudi, ki so v nedeljo napolnili spodnje prostore svetoivanskega Marijinega doma, priča, kako je slavljene prikljubljen med tukajšnjimi Slovenci, ki so mu s tem hoteli izreči tudi hvaležnost zaradi vsega opravljenega dela z upanjem, da bo še dolgo ostal pri Sv. Ivanu.

G. Milanu Nemacu iz srca čestita tudi uredništvo Novega glasa in mu ob tem voščil še na mnoga zdrava in srečna leta.

MILAN NEMAC PETDESETLETNIK

V nedeljo, 9. junija, so s prisrčno družabnostjo v Marijinem domu pri Sv. Ivanu po glavni nedeljski maši svetoivanski slovenski župljani počastili svojega kaplana Milana Nemaca, ki je prav na nedeljo praznoval svojo okroglo obletnico, in sicer 50 let življenja.

Milan Nemač je sin slovenske Istre, saj se je rodil

v Koštaboni pri Kopru 9. junija 1946. Ni odraščal v krščanskem duhu, a je kljub temu začutil v sebi duhovniški poklic. Vstopil je v bogoslovje, po posvetitvi pa je služboval v različnih župnijah slovenske Istre. Leta 1981 ga je takratni koprski škof Janez Jenko poslal v Trst, da bi skrbel za tamkajšnje slovenske vernike. Prišel je k Sv. Ivanu, kjer je služboval skupaj s tamkaj-

šnjim dolgoletnim slovenskim kaplanom msgr. Petrom Šorlijem. Po smrti msgr. Šorlija leta 1988 je postal edini slovenski kaplan pri Sv. Ivanu, oskrbuje pa tudi Podlonjer. Ko je prišel v Trst, je začel tudi poučevati verouk na slovenskih šolah, zlasti na strokovnem zavodu *Jožef Stefan*. Pisal je tudi v tednik *Katoliški glas*, enega izmed predhodnikov našega *Novega glasa*, in v *Mladiko*.

Koncert v Samatorci

V petek, 7. junija, sta mešani zbor Igo Gruden iz Nabrežine in Godbeno društvo Nabrežina v dogovoru z zgoniškim župnikom J. Markužo pripravila doživeti kulturni večer. Zanimiva in koristna pobuda, ki se je začela pred dvema letoma ob prezgodnji smrti kulturne delavke in učiteljice Majde Legiša-Milič, je doživela svoj vrhunec z elektrifikacijo zvonov in z odkritjem obeležja dobrotnikom kraške cerkve sv. Urha, ki ga je izdelala in podarila umetnica Bogomila Doljak.

Uvodoma je zaigrala nabrežinska godba pod vodstvom kapelnika Sergia Grattona. Nato je domači župnik spregovoril o pobudi za elektrifikacijo zvonov in o dobrotnikih, za katere je blagoslovil spominsko obeležje v cerkvi. Sledil je nastop mešanega zbora Igo Gruden, ki je pod vodstvom Bojane Kralj zapel dve pesmi. Nato je Igor Tuta prebral odlomek iz knjige Alojza Rebule *Gorje zelenemu drevesu*. Ob koncu sta zopet nastopila zbor Igo Gruden in godba.

Tako smo na dostojen in kulturn način zaključili zanimivo pobudo. JM

Birma v Zgoniku

V nedeljo, 9. junija, je v zgoniški cerkvi sv. Mihaela nadangela goriški nadškof p. A.V. Bommarco desetim birmancem iz zgoniške in mavhinjske župnije podelil zakrament sv. birme.

Nadškofa so pozdravili v cerkvi pred oltarjem, kjer so bile tudi narodne noše, župnik, predstavnik staršev Igor Tuta in birmanka Danijela Gruden, ki je nadškofu tudi izročila dar birmancev. Na koru je pel cerkveni mešani zbor pod vodstvom Toneta Kostnapila. Pri darovanju so starši birmancev prinesli g. nadškofu kraški koš s kruhom in vinom.

Celotno bogoslužje je z obredom birme potekalo v slovenščini, le nadškofova pridiga je bila v italijanščini. Prvi del bogoslužja so snemali tudi snemalci RAI-a, ker so hoteli posneti tudi obnovljene freske v prezbitariju in na stropu cerkve.

Slovesnost sv. birme je bila zelo prijetna in v domačem vzdušju. Zahvala vsem, posebno staršem birmancev, ki so pripravili ta doživeti dan za svoje otroke in za vso versko skupnost. JM

OBVESTILA

TRST. Slovenska prosveta prireja **izlet na Dolenjsko** ob odkritju spominske plošče prof. Jožetu Peterlinu ob dvajsetletnici smrti. Izlet bo v nedeljo, 23. junija, z avtobusom. Prijave v pisarni Slovenske prosvete, Donizettijeva 3, tel. 370846.

TRST. Zveza cerkvenih pevskih zborov bo svoj **26. poletni pevski seminar** organizirala letos v Radencih od 11. do 17. avgusta. Vzponedno s pevskim seminarjem bo potekal tečaj za mlade organiziste. Vpisovanje sprejemajo odborniki ZCPZ do 20. junija.

ZSKD obvešča, da je podaljšal rok **natečaja za oblikovanje Zvezinega prapora**. Natečaja se lahko udeležijo likovni ustvarjalci treh pokrajin Furlanije-Juljske krajine. Osnutke lahko avtorji pošljejo na sedeže ZSKD v Gorici (ul. Malta 2, 34170 Gorica), v Trstu (ul. S. Francesco 20, 34133 Trst) in v Čedadu (ul. IX Agosto 8, 33043 Čedad) do **31. oktobra 1996**. Osnutek ali osnutki (vsakdo lahko pošlje tudi več izdelkov, le da so označeni z drugim imenom) morajo odgovarjati naslednjim pogojem: prapor naj upošteva zvezin znak; če ga ne, naj zabeleži razpoznavno značilnost našega prostora in manjšinskega življenja: osnutki naj bodo označeni na hrbtni strani z geslom; osnutkom naj avtorji priložijo zaprto kuverto z geslom na zunanji strani. Kuverta naj vsebuje osebne podatke avtorja z naslovom in telefonsko številko. Vse osnutke bo pregledala strokovna komisija, ki jo bo imenoval odbor ZSKD in javil sestavo tisku. Izbran osnutek bo primerno nagradjen.

OPČINE. Pevski zbori Vesela pomlad vabijo na **koncert mladinskega zbora**, ki bo v petek, 14. t.m., ob 20.30 v župnijski cerkvi sv. Jerneja. Zborovodja Franc Pohajar, pri orglah Martin Vremec.

BAZOVICA. Odbor za ohranitev stadiona **1. maj** in TPPZ **Pinko Tomažič** prireja v dneh 14., 15. in 16. junija na vrtu Gospodarske zadruge **kulturno-športni praznik**. Namen prireditve je izgotovitev finančnih sredstev za dokončno ureditev prostorov športno-kulturnega središča pri Sv. Ivanu ter za obnovo prostorov no-

vega sedeža TPPZ P. Tomažič.

TRST. Tridnevno duhovno srečanje za žene in dekleta bo letos 19., 20. in 21. avgusta v Domu blagrov. Prijave sprejema gđ. Dora Kosovel (tel. 763406).

TRST. Svetoivanska župnijska skupnost vabi na **praznovanja ob prazniku farnege zavetnika sv. Janeza Krstnika**. V petek, 21. junija, bo ob 20.30 koncert otroškega zbora *Kresnice* in mešanega zbora *Primorec-Tabor*. V soboto, 22. junija, bo ob 20. uri sv. maša v slovenščini v stari cerkvi sv. Ivana in Pelagija. V nedeljo, 23. junija, bo ob 9. uri procesija z narodnimi nošami, ob 10. uri pa slovesna sv. maša v slovenščini v župnijski cerkvi. Ob 21. uri bo na stadionu **1. maj** kresovanje s kulturnim programom, ki ga prireja društvo *Slavko Škamperle*. V ponedeljek, 24. junija (god sv. Janeza Krstnika) bo ob 18. uri sv. maša v slovenščini v stari cerkvi sv. Ivana in Pelagija, ob 19. uri pa skupni obred v župnijski cerkvi. V četrtek, 27. junija, bo ob 18. uri sv. maša v slovenščini ob 138. obletnici posvetitve župnijske cerkve.

DAROVİ

Za Novi glas: N.N. 20.000 lir; N.N. 150.000 lir.

Za CPZ Sv. Jernej z Opčin: A. Žerjal v spomin sosed, pok. g.e Mimi Čebulec vd. Kralj 50.000 lir.

Za begunske otroke v Ajdovščini: družina Martelanc namesto cvetja na grob Miri Krošelj 50.000 lir.

Za cerkev v Samatorci: ob koncu pobude za elektrifikacijo zvonov je bilo na koncertu zbranih 1.134.000 lir prostovoljnih prispevkov; N.N. v isti namen 100.000 lir.

Za cerkev v Ricmanjih: M.B., Trst, 300.000 lir; druž. Semenič, Ricmanje, v spomin na pok. starše 180.000; Marčela Vatovac, Ricmanje, 50.000; Sonja Prinčič, Trst (za luč sv. Jožefa), 25.000 lir.

Za kapelo sv. Leopolda v Domju: Sonja Prinčič, Trst, v spomin na pokojno Rezko Furlan 50.000 lir; Meri Tul, Krmenka, v spomin na pok. župnika Alberta Miklavca 50.000; Vera Turk, Trst, ob obletnici smrti brata Radota 50.000 lir.

Nov odbor SSŠ

V torek, 11. junija, so v Prosvetnem domu na Opčinah izvolili novi odbor Sindikata slovenske šole. Izvoljeni so bili: Boris Artač, Miloš Jugovič, Melita Valič, Vesna Danieli, Živka Marc, Marija Lozej, Marija Chemelli, Jožko Baša, Kati Kostnapfel, Anamarija Škabar, Lilijana Švara, Barbara Lapornik in Vlasta Novak.

Nadzorni odbor bodo sestavljali: Marko Oblak, Peter Močnik in Iva Bone.

V razsodišču bodo sedeli: Maja Fonda, Milena Padovan, Kostanca Mikulus.

KNJIGE KROŽKA V. ŠČEKA

Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček je v petek, 7. junija, v prostorih Katoliške knjigarne v Gorici predstavil štiri nove publikacije iz zbirke t.i. belih priročnikov. Zbirka, v kateri je izšlo že 19 knjig, je odprta tudi za mlade raziskovalce; v njej je izšla že vrsta diplomskih nalog, ki obravnavajo v glavnem tržaško povojno tematiko oz. našo polpreteklo politično zgodovino. Po kratkem pozdravu prof. Vide Bitežnik, je besedo prevzel urednik zbirke Ivo Jevnikar, ki je na kratko orisal vsebino štirih del in predstavil avtorje. Omenil je tudi finančne težave krožka, saj dežela zamuja v izplačevanju prispevka, in se zahvalil Svetu slovenskih organizacij, ki je to tiskarsko pobudo financiral. Prva publikacija *Posvet o Kraškem parku* je nastala po posvetu, ki ga je na tematiko pripravilo Združenje zasebnih kraških lastnikov. Knjiga obravnava aktualno problematiko in izpostavlja problem jusarskih odborov, ki se že dolgo časa borijo, da bi jim pristojne oblasti priznale pravico lastništva in ne samo upravljanja skupnega vaškega ozemlja.

Druga knjiga, ki jo je spisal Raško Dolhar, obravnava zanimivo in popolnoma neraziskano tematiko naše polpretekle zgodovine. Naslov *Leva sredina in tržaški Slovenci I. del* nam dokaj zgovorno pove, za kaj gre. Delo skuša analizirati politični fenomen leve sredine, ki se je

uveljavil v šestdesetih letih in prek katerega smo Slovenci v koaliciji s socialisti prvič prišli do vzvodov oblasti.

Tretje delo je diplomska naloga mladega italijanskega zgodovinarja Pietra Purinija, ki obravnava obdobje od leta 1954 do leta 1963, ko se Trst in tržaško ozemlje počasi integrirata v strukturo italijanske države. Študija izčrpno analizira tržaško družbo v teh letih in ugotavlja, kako se je mesto v tem desetletju bistveno spremenilo. Avtor izpostavlja predvsem tri velike preobrazbe: etnično, politično in ekonomsko. Obenem analizira avtor ravnanje državnih oblasti, ki so v tem obdobju nam Slovencem povzročile nepopravljivo škodo. Ti dve zgodovinski deli sta še posebno zanimivi za mlade bralce, ki žal zgodovino tega obdobja premalo poznamo.

Zadnje, a nič manj pomembno, je delo I. Šumijeve in S. Venosija, ki pa je v paketu neke vrste izjema, saj ne obravnava Trsta, temveč problem slovenskega šolstva v Kanalski dolini od Marije Terezije do danes. Slovensko šolstvo, ki je sicer delovalo ob koncu prejšnjega stoletja vse tja do prve svetovne vojne, se je spopadalo najprej z močnim nemškim nacionalnim pritiskom, ki je zelo obubožalo slovensko tkivo, nato pa z italijanskimi fašističnimi oblastmi, ki so slovensko šolstvo dokončno ukinile. Vsekakor zelo zanimive teme.

— P.Č.

Svetoivansko sv. obhajilo

Slovenska župnija sv. Ivana v Gorici se je v nedeljo, 9. junija, odela v praznično obleko. Trinajst otrok - šest deklic in sedem fantkov - je pristopilo prvič k obhajilni mizi. Obred edinstvenega praznika v življenju otroka je vodil g. župnik Cvetko Zbogor, ki si je celi dve šolski leti prizadeval, da bi otroke čim bolj pripravil na skrivnost Evharistije. Starši se mu iz srca zahvaljujemo, da je našim malčkom, ki so večkrat zelo raztreseni in razigrani, sledil s tolikšno potrpežljivostjo in vztrajnostjo. Bog naj mu bogato poplača za ves trud!

Prisrčna zahvala naj gre tudi Kristini Bednarich, Emanueli Koren, sestrām iz Zavoda sv. Družine, pevcem, ki so z ubranim petjem obogatili mašni obred in Bredi Pahor, ki je tako lepo okrasila cerkev. — I.K.

Goriško škofijsko romanje v Lurd od 22. do 28. julija letos

Še nekaj podatkov o poteku romanja v Lurd: romarje čakajo na lurski železniški postaji oštevilčeni avtobusi, ki jih odpeljejo v hotel. Običajno se goriški romarji v Lurdu zberemo ob 17. uri pri kipu Brezmadežne ob vhodu na trg pred rožnovensko baziliko. V procesiji nesemo v votlino prikazovanja debelo votivno svečo, ki tam gori ves čas našega bivanja v Lurdu. Življenje v Lurdu poteka po programu, ki ga porazdelimo vsakomur zvečer.

Ena od pobožnosti v Lurdu je tudi mednarodna sveta maša, ki jo vsako sredo in nedeljo dopoldne daruje na desetine škofov in na stotine duhovnikov s celega sveta v podzemni cerkvi sv. Pija XII.; to je cerkev, ki lahko sprejme nad 20 tisoč vernikov. Za vse navzoče romarje v Lurdu je tudi vsako popoldne evharistična procesija z blagoslovom bolnikov in vsak večer procesija s svečkami na trgu pred baziliko rožnega venca. Pridite, pogledajte in ne bo vam žal! — MF

15 LET SLOVENSKE OŠ ROMJAN

Slovenska osnovna šola v Romjanu je v soboto, 8. junija, pripravila zelo lepo proslavo, da bi z njo obeležila petnajst let svojega delovanja na narodnostno najbolj ogroženem ozemlju na Goriškem. Osnovna šola v Laškem je sicer že obstajala takoj po drugi svetovni vojni, a so jo leta 1957 ukinili in to predvsem zaradi pomanjkanja slovenskih otrok in pa zaradi velikega pritiska na slovensko govoreče ljudi.

Za proslavo so se osnovnošolci zelo dobro pripravili, saj so v romjanski župnijski dvorani pripravili razstavo o delovanju šole skozi petnajst let, razstavo likovnih izdelkov in fotografij; morda najprivlačnejši pa je bil video posnetek, ki so ga med proslavo tudi predvajali. Govori o delovanju osnovne šole v Romjanu v zadnjem letu.

V nabito polni dvorani se nas je zbralo veliko, predvsem je važno dejstvo, da so bili na proslavi tudi visoki gostje iz Slovenije, katere je vodil državni sekretar Republike Slovenije za Slovence po svetu dr. Peter Vencelj, prisotni pa so bili tudi predstavniki ronške občinske uprave.

Znana kulturna delavka iz Laškega Aleksandra Devetak je kot prva govornica spregovorila o začetnih težavah slovenske šole. Kot aktivna članica Javnega večnamenskega kulturnega sre-

dišča iz Ronk in Slovenske komisije na občini zelo dobro pozna tudi šolsko problematiko. Zato je lahko izrekla lepe besede, ko je govorila o kulturi sožitja med dvema narodoma na tem ozemlju.

Ravnateljica šole Nataša Pavlin se je toplo zahvalila vsem, ki so karkoli prispevali za dobrobit osnovne šole v Romjanu, predvsem seveda staršem otrok, brez katerih šole v Romjanu ne bi bilo. Dejala, da je obletnica šole pomembna predvsem zato, ker daje upanje za prihodnje dni. Zahvalila se je krovni organizacijama SSO in SKGZ za razumevanje, ki ga dajeta osnovni šoli v Romjanu, prispevata namreč denarna sredstva za prevozno sredstvo, s katerim gredo iskati otroke v bližnje kraje. Vedeti moramo namreč, da v Romjanu osnovno šolo obiskujejo otroci iz daljnega Pierisa, Foljana, Štarancana,

Škocjana in bližnjih pretežno bizjaških in furlanskih krajev. Ko je ravnateljica Nataša Pavlin zaključila svoj govor, je vzkliknila: "Ne bojimo se prihodnosti in tudi vi se je ne smete bati. Verjeti morate v otroške oči!"

Sledil je prikaz videokasete in nastop romjanskih osnovnošolcev, šolarjev osnovne šole Prežihov Voranc iz Doberdoba in pa seveda nastop malčkov, ki obiskujejo vrtec v Romjanu. Prepevali so, pripravili prijetno igrice in živo prikazali delovanje osnovne šole v Romjanu. Proslava je bila za vroči dan, kakršna je bila sobota, kar malce predolga. Številna publika, ki je vztrajala prav do konca, pa je živ dokaz, kako je osnovna šola s slovenskim učnim jezikom v Romjanu vrasčena v okolje in kako ljudje živijo z njenim mladostnim utripom.

— J.P.

ZSKD - 50 LET

V petek, 7. junija, je bila mala dvorana Kulturnega doma v Gorici polna, saj je Zveza slovenskih kulturnih društev z lepo, kratko in dobro organizirano proslavo hotela svojim najstarejšim članom dati skromno zahvalo. Petdeset let namreč že mineva od časov, ko so nekatera društva na Goriškem, ki so včlanjena v ZSKD, začela delovati. Predsednik ZSKD za goriško pokrajino Rudi Pavšič je v svojem klenem nagovoru poudaril predvsem važnost kulturnega delovanja društev, ki so včlanjene v ZSKD in se toplo zahvalil vsem, ki so v teku let v teh društvih delovali. Podčrtal je važnost ljubiteljske kulture, ki združuje ljudi v naših krajih. V časih, ko nam tako italijanska država klesti sredstva za kulturno delovanje naših društev kot tudi Slovenija, moramo strniti vrste in iti naprej, je še menil Rudi Pavšič. Kulturna društva Sovodnje, Briški grič iz Števerjana, Danica z Vrha sv. Mihaela, Jezero iz Doberdoba, Skala iz Gabrij in Oton Župančič iz Štandreža so za svoje petdesetletno delo prejela priznanja in knjige, ki jih je ZSKD izdala v minulem letu. Med prejemniki priznanj je tudi godba na pihala Kras iz Doberdoba, ki bo prav tako letos praznovala petdesetletnico obstoja. Prijeten večer v Kulturnem domu je popestril novogoriški oktet Vrtnica, ki je navdušil prisotne s svojim ubranim petjem slovenskih narodnih in umetnih pesmi.

— ZUTA-

MILCZOK - GADŽIJEV

Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel je letošnjo abonmajsko koncertno sezono zaokrožil s programsko drznim, zanimivim in tudi privlačnim večerom sonat za violino in klavir Ludwiga van Beethovna. V dvorani Pokrajinskega muzeja na goriškem gradu sta se številnemu občinstvu predstavila violinist Axel Wilczok in pianist Sijavuš Gadžijev.

Milczok, danes docent na Hochschule in prvi violinist Staatskapelle v Berlinu, je tudi ustanovitelj in prva violina v berlinskem godalnem sekstetu. Ugledni nemški interpret je pred goriškimi ljubitelji glasbe nastopil ob tehtni in "krepki" klavirski spremljavi Sijavuša Gadžijeva, ruskega pianista in pedagoga, ki v zadnjih dveh letih s svojim delom čedalje bolj plodno zaznamuje glasbeno življenje na Primorskem. Glasbenika sta v požrtvovalni, čeprav ne vedno homogeni igri, ponudila izjemno glasbeno razkošje treh sonat (*Sonata op. 24 v F-duru - Pomladna, Sonata op. 30 št. 2, Sonata op. 30 št. 3*) iz Beethovnovnega drugega ustvarjalnega obdobja.

Gosta zadnjega koncerta Centra sta z igrala programski desert (v že nekoliko presoparnem junijskem večeru), ponudila sta zahteven izbor žal redko izvajan del in s svojim pogumnim in suverenim nastopom dala slutiti, da bi, ob večkratnem skupnem muziciranju, lahko postala izvrsten "glasbeni par".

— T.G.

28. APRIL 1001
28. APRIL 2001

SAŠA QUINZI

"Villae, quae sclavonica lingua vocatur Goritia"

28. april 1001 - datum, ki je zadnje čase vedno bolj v ospredju goriškega življenja: iz teme časa je takrat naše mesto prestopilo prag zgodovine in po enem tisočletju prispelo do današnjih dni, takšno, kot ga mi danes poznamo.

"Villae": naselje na pobočju griča je gotovo starejše, a mikavno je, da se lahko človeški spomin tako gotovo zasidra v določeno leto, mesec in dan. Nam, ki bomo upamo - dočakali to obletnico, pa se ponuja priložnost za praznovanje, a tudi za pregled prehojene poti.

"Quae in slavonicum lingua vocatur Goritia". Po medvojni diktaturi in zadnji razmejitvi je Gorica, odtrgana od naravnega zaledja in uklenjena v ozko politično vizijo, začela upadati in skoro petdeset let živela umetno življenje, ki ga je pogojevalo izkrivljeno oz. nepopolno tolmačenje in prikazovanje zgodovine. Iskanje »italijanskosti« je zatajilo marsikatero sled in v marsičem spremenilo podobo mesta. Pomislimo le na beneškega leva, ki straži grajska vrata, a je stoletja do prihoda Italije preživel v vlažnih kleteh; pozablja pa se, da mestni grb iz l. 1307 prikazuje pogled na grad in mesto z vzhodne (!) strani.

28. april 2001. Po petdesetih letih in padcu berlinskega zidu so se razmere v marsičem spremenile. Mestu je bila končno priznana neodvisnost od Furlanije, Slovenci ne vzbujamo več takšnega »strahu« (razen dobro znanih izjem) in Gorica se tudi dejansko odpira zgodovinskim zaledjem: Sloveniji, Istri in Avstriji. Skušaj se planirati novo življenje in na novo se bere zgodovino in mestne spomenike, preteklost pa večkrat govori v različnih jezikih. Slovenci v zamejstvu, kot nosilci dveh kultur vsaj, pa smo nedvomno olajšani v razbiranju teh sledi. Ne samo! Smo tudi so-dediči te preteklosti, kot taki soodgovorni za njo in dolžni vstopiti v ta proces, a tokrat na nov, zahtevnejši način. Tu ne gre več samo za predstavljane naše skupnosti, ampak se gradi podoba, identiteta mesta, ki stopa v tretje tisočletje, osvobodeno ideoloških pregrad. Velike možnosti se namreč odpirajo - v mislih imejmo tudi škofijsko sinodo - ki pa terjajo od nas pripravljenost, tudi tveganja in strokovnost: predvsem od našega dela bo odvisno, če bo slovenskost priznana kot bistvena komponenta mesta. Samo če bo naš prispevek tehten in kvaliteten, bo Gorica dobila zopet svoj slovenski pečat.

ZAKLJUČNI NASTOP SREDNJE ŠOLE IVAN TRINKO

Neobičajna vročina, ki je te dni zajela Gorico, še bolj zgovorno potrjuje, da je šolsko leto pri koncu. Pred zasluženim počitkom učenci radi jemljejo slovo od šolskih klopi s skupnim nastopom.

Čeprav so dijaki srednje šole Ivana Trinka iz Gorice sledili učnim uram v skrajno neprimernih, tesnih prostorih, ločeni od ravnateljstva in tajništva, in občinska uprava jim še sedaj ni dodelila obljubljenega, primerne, dokončnega poslopja, so staršem in prijateljem poklonili tako prireditve, ki je ni nihče pričakoval.

V nedeljo, 9. junija, so v popoldanskih urah v dvorani Kulturnega doma, povsem presenetili prisotne. Po uvodnih, glasbenih trenutkih šolskega zbora, ki se je predstavil pod vodstvom svojega bivšega profesorja Stanka Jericija, so se pojavili mladi lutkarji, čisto sveže lutkovne skupine Iskrice. Skrita želja prof. Lučane Budal se je le uresničila. Z mentorsko pomočjo Ade Bačar, ki se že petindvajset let posveča tej kulturni dejavnosti v osnovni šoli Draga Bajca iz Vipave in s požrtvovalno roko kolegov Hijačinta Jusse (scena, teh-

nična oprema), Maria Leopoli (scena), Rada Pelicon (izvirna tehnologija lutk, luč, tehnična oprema), Rozane Calligaris (šivanje kostumov za lutke; za to zamudno delo sta žrtvovali precej ur še Norma Petejan in Nadja Terpin), s sodelovanjem Tanje Pelicon, Ljubice Butkovič in Nika Klanjščka, je Budalova pripravila pravljico mariborske pisateljice Jane Kolarič, v priredbi Abe Bačar, Salon Expon (ekspresna popravljalnica osebnih napak). Glavni lik zabavne, a tudi pomenljive zgodbe, je Skazomaza, ki pritegne v svojo mrežo vse tiste, ki bi bili radi lepi, mladi, vitki... Njenim "lepotnim torturam" nasedejo pravljice osebe: Sneguljčica, Pepelka, Čarovnica, Ostržek in simpatični prašički ter palčki. Vsakemu izmed njih "z znanstveno podlago" spremeni videz, s tem pa vsak izgubi svoj čar - identiteto. Zato si vsak junak zaželi nazaj svoj "jaz" in vsi soglasno sklenejo, da se bo Skazomazina delavnica preimenovala v Salon

IVA KORŠIČ

ekspresnega poudarjanja osebnih napak. Prav te namreč naredijo vsakega posebnega in enkratnega. Pogovori, ugovori, jezica nastopajočih se prepletajo z živahnimi songi Jane Kolarič in Stanka Bačarja (glasbo je prispeval Vladimir Čadež), ki dajejo predstavi živahen tempo. Ta je bil precej dinamičen, dovolj hiter, le ponekod se je nekoliko upočasnili. Vendar je uprizoritev gladko stekla in čeprav je bil za njeno pripravo skopo odmerjen čas, so se izvajalci prav dobro odrezali. Nekakšno generalko so imeli že v sredo, 5. junija, v parku skupnosti Arcobaleno, v okviru prireditve *Dajmo otrokom bodočnost miru*! Čeprav jim je ponagajal veter, so doživeli prav lep uspeh. Nedvomno je predstava zadobila posebno privlačno moč v dvorani, na velikem odru, kjer so mladi nastopali s svojimi lutkami (na sredinem nastopu so bile izposojene), z velikimi, učin-

kovitimi glavami iz penaste gume, s poudarjenimi, izrazitimi potezami in očmi, res marljivo natančno sešitimi kostumi in skrbno izdelanimi lesenimi rokami. Mladi igralci (Eva Del Fabbro, Nežka Figlej, Danijela Rosano, Tjaša Dornik, Isabel Manià, Erika Cijan, Peter Spazzapan, Alex Francescotto, Peter Povšič, Martin Roner, Erik Terpin, Erika Buzin, Erika Cijan, Alenka Di Battista, Maria Jussa, Asha Past, Erika Štekar, Helena Istinič) so jih spretno in sproščeno sukali in poželi res utemeljen aplavz.

Ob koncu je ravnateljica Rožica Lojk pozdravila navzoče osebnosti in se zahvalila vsem za prijetno doživetje. Gotovi smo, da je ponosna na dijake, predvsem pa na profesorje, ki so se, poleg običajnega, napornega dela v razredu in v nemogočih razmerah lotili in tako bleščeče izvedli nelahki projekt. Otroci bodo prav gotovo še nastopili na naših odrih in upamo, da se bo naša publika bolje izkazala, ko ne bo več razsajala neznosna vročina in lenobna brezbriznost.

OBVESTILA

V GALERIJ Katoliške knjigarne si lahko ogledate dela kiparja Zmaga Posege do 22. junija po urniku knjigarne.

PROSVETNO DRUŠTVO Rupa-Peč vabi na tridnevni izlet v Lombardijo in Piemont k jezerom Como, Maggiore in Orta od 30. avgusta do 1. septembra 1996. Prijave sprejema Tanja Kovic na tel. 0481-882285.

V PETEK, 14. junija, bo ob 18.30 v knjigarni Il Segnalibro v Ronkah (ul. Carducci 21) predstavitev knjige *Pregnani* Vilija Prinčiča. Predstavila jo bosta avtor in prof. Aldo Rupel. Knjiga vsebuje 66 pričevanj ljudi - med temi pričevanji dveh Slovencek iz Tržiča - ki jih je prva svetovna vojna poglajala v begunstvo. Večer prireja SKRD Jadro.

V GALERIJ Kulturnega doma bo v petek, 14. junija, ob 18.30 otvoritev razstave slikarja Dimitrija Kodriča. Slikar živi v Avstraliji in je do danes imel nad 20 samostojnih razstav. Je član *Victorian Artists Society*, najstarejšega avstralsko-likovniškega društva. Razstava bo odprta do 30. junija po urniku: od 9. do 13. in od 16. do 18. ure in v večernih urah med raznimi kulturnimi prireditvami.

SLOVENSKO ZAMEJSKO numizmatično društvo J.V. Valvasorja organizira v nedeljo, 16. junija, celodnevni izlet na Koroško na ogled koroškega muzeja v Možberku in mestnega muzeja v Št. Vidu. Za informacije Stojan Sosič, tel. 040-213348, in Andrej Štekar, tel. 0481-537145 (v večernih urah).

ZAKLJUČNI NASTOPI gojencev Glasbene matice - Gorica: v štandreskem Kulturnem domu, v sodelovanju s Kulturnim društvom A. Budal, 17. junija, ob 20. uri.

DAROVİ

Za papežev obisk v Sloveniji: N.N. 100.000 lir.

Za obnovev cerkve v Rupi: starši ob krstu male Ester Berlot 100.000; sorodniki in prijatelji male Ester 103.000 lir.

Za obnovev cerkve na Peči: Gizela Devetak Stanzani 75.000 lir.

Za Novi glas: Vinko Levstik namesto cvetja na grob g. Bogomila Paulina 100.000 lir.

V spomin na mamo Rozalijo Pelicon darujejo sinovi z družinami: 100.000 za sovo-denjski cerkveni pevski zbor, 100.000 za sovo-denjske skavte, 100.000 za sovo-denjske krvodajalce, 100.000 za Kulturno društvo Sovodnje, 100.000 za Novi glas, 500.000 za sovo-denjsko cerkev. Skupno 1.000.000 lir.

Za cerkev v Gabrijah: Otilija Florenin Deghenghi 105.000 lir.

Za cerkev na Peči: Draga Malič 50.000 lir.

Za obnovev cerkve v Rupi: N.N. 50.000; PD Rupa-Peč 4.000.000 lir.

Za misijon p. Kosa: Zecchini Škabar Ada 20.000; Rafaela Škabar Ferluga 20.000; N.N. iz Rupe 150.000 lir.

Za misijone: N.N. 30.000 lir.

Za PD Štandrež: Irena Beltram 100.000 lir.

V spomin na pok. Jerico Velišček vd. Tomsič daruje sestra Elena za Sveto goro 100.000 lir; svakinja Štefani-ja z otroki za sovo-denjsko cerkev 100.000 in za KD iz Sovodenj 100.000 lir; Marija Vidoz z otroki za krvodajalce iz Sovodenj 100.000 lir; Danuška z družino za skavte iz Sovodenj 50.000 lir; Jožica z družino za Katoliški dom 100.000 lir.

ČESTITKA

Draga Antonella in Danijel, ob vajinem prvem koraku na skupni življenjski poti vama Slovenski goriški skavti iz srca čestitamo in želimo veliko prave sreče.

ŠOLA POD KAPELO JE PRETESNA IN NEPRIMERNA

Naša šola Ivan Trinko je edina srednja šola s slovenskim učnim jezikom na Goriškem. Mi dijaki nekako predstavljamo vse slovenske zamejske otroke tu v Gorici in okolici.

Zaradi neprepričljivih razlogov smo bili v letošnjem šolskem letu premeščeni iz stavbe v Kapucinski ulici v stavbo italijanske osnovne šole Fumagalli pod Kapelo, kjer so razmere skrajno neprimerne za nas dijake, profesorje, postrežnike in tudi za učence italijanske šole, s katerimi si delimo prostore. Prvi problem je, da nimamo na razpolago dovolj učilnic za šolske dejavnosti, kot so npr. glasbena, likovna in telesna vzgoja, prav tako za podporni in dopolnilni pouk. Ko rišemo ali režemo liste pri raznih predmetih, nastane v razredu prava zmešnjava, zato je ob koncu učne ure, npr. pri likovni vzgoji, vsaka učilnica podobna smetišču. Če bi imeli za te dejavnosti posebno učilnico, kot smo jo imeli v Kapucinski ulici, bi ne bilo take zmede.

Tudi za izvenšolske dejavnosti primanjkuje prostora. Pevska soba, v kateri naj bi imeli enkrat na teden popoldne in včasih med šolskimi urami pevske vaje za razne nastope tudi s prof. Jericijem, ni nič drugega kot zbornica naših profesorjev, ki je med učilnicami osnovne šole, kjer seveda ni miru. Na šoli sploh nimamo ne ravnateljstva ne tajništva. Vodstvo šole ima skupaj s tajništvom sedež na italijanski višji šoli Max Fabiani na trgu Medaglie d'oro (nekaj sto metrov od šole). Zaradi tega morajo postrežnice, profesorji in tudi g.a. ravnateljica pogosto "tekati" iz ene šole v drugo. Mislim, da to ni enostavno. Tudi poslopje ni varno. Okna, razsvetljava, zidovi itd. niso v dobrem stanju. Nekatera okna so popolnoma dotrajana. Ker je električna napeljava stara, grozi nevarnost požarov; izolacija električnih žic je vnetljiva, zato lahko nastane s povečanjem temperature iskrica in po nekaj urah požar. Tudi stranski vhod na dvorišče ni varen in sploh ni primeren zaradi ozkega hodnika in premajhnih vrat, kar sploh ne odgovarja zakonskim predpisom. Nekateri razredi so zelo majhni, da se v njih ne moremo niti gibati. Prave knjižnice sploh nimamo, knjige imamo v natrpanih omarah v več prostorih, celo v razredu. Med odmori se na hodniku stiskamo kot ribe v škatli. Zaradi vseh teh in drugih vzrokov je moje in splošno mnenje, da bi morala biti naša šola ponovno premeščena v drugo stavbo, kjer bi imeli več prostora za vse njuno potrebne učne dejavnosti. To je naša pravica, ki so jo dolžni spoštovati vsi tisti, ki so za to odgovorni.

Upamo, da nas bodo čimprej preselili v boljšo šolsko zgradbo. — ALEKSIJA AMBROSI, 3. A

Op.: Prejeli smo tudi izjavo staršev, ki je že izšla v dnevnem časopisu. Zato smo se odločili, da objavimo zgovoren Aleksijin tekst iz dijaškega lista Marjetice (št. 2-3 / 6.96).

Lepi nastopi šolskega zbora

V okviru obšolske dejavnosti srednje šole I. Trinko se je v preteklem šolskem letu vršil tudi tečaj zborovskega petja, ki ga je vodil prof. Jericijo. V preteklih letih je mladinski zbor večkrat uspešno nastopil. Tudi letos je šolski zbor nastopil na raznih božičnih proslavah, maja pa je imel nekaj zelo važnih nastopov. Sodeloval je na reviji *Europa insieme*, ki jo je organiziralo goriško skrbništvo in na tekmovanju v San Doná di Piave (VE), in sicer z zahtevnim programom. Zasedel je drugo mesto. Posebno nagrado je prejela pesem *Očnica*, ki jo je uglasbil S. Jericijo.

Šolski zbor je nastopil tudi v Kulturnem domu v Gorici pri srečanju beguncev iz Bosne in na zaključni šolski prireditvi. Res lepi uspehi! — S.J.

(NE)ENOTNO V TRETJE TISOČLETJE?

Slovenski program deželnega sedeža RAI za FJ-k pripravlja ob izteku sezone televizijsko oddajo iz niza **Pri nas doma**, ki bo v celoti posvečena aktualni temi s podnaslovom **(Ne)enotno v tretje tisočletje?**

Na javno snemanje, ki bo v goriškem Kulturnem domu v torek, 18. junija, ob 20.30 so vabljeni vsi, ki bi radi sodelovali pri tej debati. Vodstvo oddaje bo poverjeno Jožiju Peterlinu ob pomoči Eve Ciuk in pianista Aleksandra Vodopivca. Režija oddaje bo zaupana Sergeju Verču. Posebna gosta večera bosta sen. Darko Bratina in Lojze Petrlje, predsednik delovne skupine za manjšinska vprašanja pri Odboru za mednarodne odnose DZ RS. Sodelovali bodo predstavniki naših zamejskih političnih in civilnih komponent: Martin Breclj (SSK), Miloš Budin (DSL), Stojan Spetič (SKP), Rudi Pavšič (Demokratski Forum), Viljem Černo (slov. organizacije videmske pokrajine), Marij Maver (SSO) in Boris Peric (SKGZ). Vsi prisotni bodo imeli možnost, da neposredno sodelujejo pri diskusiji.

Ob izgubi naše drage sestre in mame BOGDANE ČEŠČUT VD. LASIČ

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so rajnico pospremili na njeni zadnji poti, g. M. Markežiču in g. A. Lazarju za pogrebne svečanosti, cerkvenemu zboru in vsem, ki so na katerikoli način počastili njen spomin.

Svojci
Sovodnje, Števerjan, 13. 6. 1996

Ob izgubi naše drage ROZALIJE PELICON

se iskreno zahvaljujemo g. Marjanu Markežiču za pogrebni obred, cerkvenim pevkam, vsem, ki so nam stali ob strani v teh težkih trenutkih in vsem, ki so jo pospremili na zadnji poti.

Sinovi z družinami in sorodstvo
Sovodnje, 13.6.1996

SCGV EMIL KOMEL - GORICA

GLASBENI POKLON OB ZAKLJUČKU ŠOLSKEGA LETA 1995/96

KONCERT: Irina Cavaion, *violina*
Valentina Pavo, *klavir*

Komorna dvorana SCGV, v soboto, 15. junija 1996, ob 20.30

PD ŠTANDREŽ

vabi na recital

ZVON SEM SLIŠAL POD NEBOM NOCOJ

v izvedbi dekliškega pevskega zbora Devin in moškega zbora Fantje izpod Grmade

v sredo, 19. junija, ob 21. uri v župnijskem parku med lipami

ALI JE BIL KRŠEN ZAKON?

ERIKA JAZBAR

Le sedem mesecev nas loči od 13. novembra in širša zamejska realnost se že nekaj časa ne sprašuje več o zapletih, ki so sledili vandalskemu posegu italijanskih oblasti na Matajurju, kajti dogodek je v naših medijih enostavno poniknil.

Ali so pozabili na msgr. Gujona tudi vsi tisti, ki so na široko izrekli solidarnost prizadetemu in ponižanemu duhovniku, ki so pošiljali brzojavke in se nato srečali v res lepem številu v cerkvi v beneški vasi? Dogodek je imel velik odmev na deželni in tudi širšem nivoju, kljub temu pa na strani pristojnih molk, ki pa ostaja seveda zelo zgovoren.

Kdo je hotel - in zakaj - povzročiti čim večjo moralno škodo človeku, ki ga je slovenska država počastila s svojim najvišjim priznanjem?

Po nekaj mesecih pričakovanja na razjasnitve in odgovore na številna vprašanja sta se Natalino Zuanella ter Pasquale Gujoni odločila za uraden nastop; januarja sta namreč naslovila na državno pravdnitvo v Vidmu zahtevo po pojasnitvi ali je bila akcija legitimna in ali je spoštovala vse zakone in določila, ki uravnavajo odnose med Vatikanom in Italijo oz. med navadnim državljanom in svojo državo.

Zaradi vpletenosti videmskega sodišča v zadevo pa se je dokumentacija preselila na najbližje pravdnitvo v Benetke. V teh dneh so začeli z raziskavami ter zaslišani vseh tistih, ki so bili informirani o dogodku oz. ki so bili prisotni novembra na Matajurju (med temi tudi diakona Pasquale Zuanello ter trčmunskega župnika Natalina Zuanello); zaslišana bo tudi skupina karabinerjev, ki je vdrla v cerkvo.

Preiskave so na začetku, hiter ali upočasnen potek le-teh pa bo seveda odvisen od

G. Pasquale Gujoni

G. Natalino Zuanella

politične volje, ozadja ali morebitnih pritiskov.

Posebno zanimivo bi bilo raziskati ozadje, ki je prisililo očitno zaskrbljene kroge na preiskavo v beneški vasi, vendar sodnika v Benetkah zanima le, če je bil kršen kakšen zakon; novembrski poseg se je dogodil v dveh delih in če so karabinjerji ob 17. uri pokazali potrebno sodnikovo dovoljenje za preiskavo, se to ni zgodilo ob 12.30, ko so brez prič in dejanske pravice iskali staro namišljeno orožje.

Kakorkoli se bo zadeva razpletla, namen uradne zahteve po pojasnitvi je predvsem v tem, da se ne bi take ali drugačne provokacije v bližnji prihodnosti ponovile oz. da bi bili provokatorji pri takih potezah bolj previdni; nenazadnje bodo tudi italijanske oblasti kdaj drugič bolj pazile pri nekritičnem poslušanju raznih informatorjev in manj arogantne pri svojih posegih.

Preventivni ukrep torej, obenem pa moralna zmaga, s katero se navadno ponasamo, ko nimamo drugih alternativ, ki je tokrat nekoliko bolj konkretna.

SREČANJE OBMEJNIH PLANINCEV NA MATAJURJU

Matajur predstavlja nedvomno simbol beneške zemlje. V nedeljo se je kljub neznosni že poletni vročini zbralo izredno veliko število (več kot 2.000) ljubiteljev gora na srečanju, ki ga vsako leto prirejajo obmejni planinci. Letos je šlo za jubilejno 25. srečanje, ki ga je organizirala sicer še mlada Planinska družina Benečije, saj je nastala leta 1992.

Planinsko društvo se letos lahko ponaša že s številnimi izpeljanimi iniciativami ter izleti oz. vzponi, organizacija omenjenega srečanja pa je nedvomno predstavljala najpomembnejšo točko letošnjega programa. Veliko truda je bilo namreč vložiti

nega s strani številnih članov zato, da bi planinci najbolje preživeli to vsakoletno prijateljsko srečanje in res je bilo čutiti med navdušenjem.

Nedeljski program je bil preprost, pristen in sproščen. Sami predstavniki oblasti, ki so se oglasili pred mikrofonom, niso bili v svojih besedah retorični ali nepotrebno dolgi. Spomnimo, da so bili na srečanju ob naših "domačih" politikih prisotni še predsednik slovenskega Državnega zbora Jožef Školč (sam doma iz Tolminske in planince), državni sekretar Peter Vencelj ter slovenski konzul v Trstu Tomaž Pavšič. Prisotni so bili župani Benečije in sosednje Tolminske.

Po ne preveč zahtevnem vzponu na Matajur, je bila na vrhu, tik ob meji, sv. maša - prvič v sporedu tega vsakoletnega srečanja - ki jo je daroval pred tisočglavo množico msgr. Marino Qualizza. Obred so spremljali glasovi treh slovenskih zborov iz Nadiških dolin in koralne skupine iz Banov pri Trstu. V popoldanskih urah je kulturni program obogatilo predvsem petje in komičnost igralcev Beneškega gledališča.

Kako pa bi lahko sploh bilo drugače, ko vsi vemo, da označuje planinca ob ljubezni do gora predvsem prijateljstvo, veselo vzdušje, kakršno ga lahko daje nam Slovincem tako priljubljeno petje!

Ob kroniki glede nedeljskega srečanja velja poudariti predvsem ogromno število ljudi, ki se ga je udeležilo, obmejno prijateljstvo med slovenskimi preprostimi ljudmi (pogosto v zgled tistim, ki si mislijo, da nekaj pomenijo) ter prisotnost uglednih gostov. Res lepo zadostenje za beneško društvo, ki izžareva življenje te zemlje, za katero prepogosto jočemo, da je v agoniji. E.J.

TRAGIČNA SMRT

V nedeljo zjutraj je tragično preminil žabniški župnijski upravitelj in rektor svetišča na Svetih Višarjah. G. Giovanni Nicoletti je nastopil službo v Kanalski dolini pred letom dni po odhodu slovenskih frančiškanov. V težkih okoliščinah je prevzel župnijo z izrednim navdušenjem. Nobena težava ga ni ustavila, tako da je v enem samem letu delovanja ogromno prispeval k vaškemu življenju. Najprej se je zagrizeno ukvarjal s svetiščem na Svetih Višarjah. Planiral je nekaj prepotrebni obnovitvenih del, ki se bodo izvršila letos (obnova nekaterih streh in romarskega zavetišča). Za primeren sprejem slovensko in nemško govorečih vernikov je organiziral ekipo duhovnikov, ki so mu stali ob strani celo poletje. Svetišče na Sv. Višarjah je tako ohranilo svoje glavne značilnosti, zaradi katerih je vedno tako dobro obiskano.

Ob začetku jeseni pa se je osredotočil na župnijo. Slovenščine ni razumel, pač pa se je zavedal posebnosti slovenskega jezika v Žabnicah. Takoj se je naučil slovenskih molitev, obenem pa je s svojim zgledom prepričal marsikoga, da je večjezičnost bogastvo, ne pa breme. Veliko je naredil za razne skupine otrok, mladih, poročenih in starejših. Vsakomur je bil na razpolago za dobro besedo in bil je vedno pripravljen poslušati katerikoli nasvet.

Čeprav je bil v Žabnicah le kot začasni župnik, se je vsem prikupil s svojim navdušenjem. Kruta usoda nam ga je iztrgala prav na praznik Svetega Rešnjega Telesa, ko bi moral prvič voditi tradicionalno procesijo, ki še poteka v starem slovenskem obredu. Zgodaj zjutraj se je odpravil s svojim avtomobilom na Sv. Višarje, da bi pripravil delo zidarjem, ki so popravljali župnišče. Nazaj grede je iz še nerazjasnjenih razlogov izgubil nadzor nad avtom in zgrmel v prepad ter bil na mestu mrtve. Žabnice in celotna Kanalska dolina žalujejo za osebo, ki je znala v tako kratkem času toliko pozitivnega narediti za vse nas.

- PETER GERDOL

VIŠARSKA ŽIČNICA PONOVO OBRATUJE

V soboto, 1. junija, se je ponovno zavrtela žičnica za Svete Višarje. Istega dne se je začela tudi letošnja romarska sezona. Na začetku - v prvih junijskih vikendih - bo kabinska žičnica delovala samo ob sobotah in nedeljah, od 22. junija dalje pa vsak dan.

Na Sv. Višarje vozi kot rečeno kabinska žičnica, ki v samih 15 minutah pripelje do 1850 metrov visokega

svetišča. Vožnja je nadvse udobna in primerna tudi za starejše osebe. Spodnja postaja žičnice je v bližini Ovčje vasi, samo 5 kilometrov od Trbiža.

Urniki obratovanja žičnice je od 9. ure pa do 17. ure ob delavnikih ter od 8.30 do 18.30 ob nedeljah in praznikih. Za skupine so predvideni popusti.

Urniki sv. maš v svetišču so sledeči: ob 12. uri ob delavnikih; ob 9.30, 10.30,

12.30 in 15. uri ob nedeljah in praznikih.

Tudi letos bo poskrbljeno za sv. mašo v slovenskem jeziku: g. Jožko Kragelj bo namreč skozi celo poletje prisoten na Sv. Višarjah in bo - ob pomoči nekaterih drugih duhovnikov - skrbel za primeren sprejem slovenskih vernikov.

Na vrhu bodo seveda odprti tudi značilni lokali, v katerih je mogoče dobiti prigrizek in spominke. V Domu Al Convento pa bo od letos mogoče tudi prespati čez noč.

P. G.

DIPLOMATSKO SODELOVANJE Z ITALIJO JE MOŽNO

ERIK DOLHAR

Na aktualna vprašanja odgovarja slovenski minister za znanost in tehnologijo dr. Andrej Umek

Sodelovanje pri bazovskem sinhrotronu je dokaj plodno...

Veseli smo, da se je to sodelovanje tako dobro razvilo, kot se je. Ocenjujem, da je le-to res zgledno. V splošnem interesu Italije - predvsem pa njenega severovzhodnega dela - je, da razvija kar najboljše sodelovanje s Slovenijo na vseh področjih. Kar je tudi v našem interesu. Zato smo se na področju, ki ni pretirano politično obremenjeno, zbrali in skušamo delati tako, da je vse v najboljšem interesu obeh strani.

Kako pravzaprav poteka to sodelovanje?

Zaenkrat tako, da naši znanstveniki sodelujejo v sinhrotronu, saj so našli dobre razmere za delo. Načrtujemo pa tudi, da bi Slovenija pridobila svojo žarkovno linijo in bi se tako raziskave lahko bolj izvajale. O tem še razmišljamo, koliko je stvarnih potreb, tako da ne bi šli k sami stvari, ko še ni uresničljiva. Ocenjujemo pa, da so to že realne potrebe in mislim, da bo Slovenija dobila

svojo žarkovno linijo tudi v sinhrotronu v Bazovici.

Preselimo se k nuklearki pri Krškem, okrog katere je bilo veliko polemik, predvsem v Italiji in Avstriji. Kaj je novega?

Mislim, da je bilo največ polemik v Italiji. Nuklearka Krško še naprej varno obratuje in predvideva se zamenjava upaljalnikov (ali uparjalnikov). To je del, ki nima z nuklearnimi procesi nobene zveze, se pravi, da bo elektrarna delala tudi naprej normalno do konca svoje življenjske dobe, vsaj tako načrtujemo. Poudaril bi, da smo že danes Slovenci v stanju izvesti sami pregled nuklearke. Z obratovanjem smo si pridobili določen tehnični "know-how", ki ni zanemarljiv. Sposobni smo jo varno voditi, kar nam potrjujejo vse mednarodne komisije, kot tudi jo varno deko-

PRILAŠČANJE ZASLUG DEL PREDVOLILNE KAMPANJE

MARJAN DROBEŽ

V slovenski politiki si zlasti Janez Drnovšek, predsednik vlade in predsednik Liberalne demokracije, in Zoran Thaler, ki je po izglasovanju nezaupnice v parlamentu ostal vršilec dolžnosti zunanjega ministra, zelo prizadevata, da bi druge politične stranke in javnost prepričala o tem, da imata, zaradi njune državnotvorne vloge, največ zasluga za to, da je Slovenija dosegla pridruženo članstvo v Evropski zvezi. Pri tem pa ne omenjata, da ima precej zaslug za omenjeni uspeh Slovenije tudi Lojze Pe-

terle, ki je ob pripravljanju pridruženega članstva prosil za posredovanje svoje vplivne prijatelje in sorodne politične stranke v tujini, zlasti v Italiji, Angliji, Avstriji in v Nemčiji.

Sicer je politično soočanje med strankami čedalje večje, pri čemer nihče ne izbira metod in udarcev. V največjem sporu sta očitno Liberalna demokracija in kršćansko-demokratska stranka, ki sicer še zmeraj tvorita vladno koalicijo. Obe stranki računata na uspeh pri bližnjih volitvah v Državni zbor, zaradi česar bosta medsebojne spore najbrž še zaostri-

Potem ko so poslanci Slovenskih kršćanskih demokratov v parlamentu glasovali proti Zoranu Thalerju in s tem omogočili, da mu je bila izglasovana nezaupnica kot zunanjemu ministru, so se liberalnodemokratski poslanci "odzvili" tako, da so v parlamentarnem odboru za mednarodne odnose s svojim glasovanjem preprečili imenovanje Petra Venclja (podpredsednika kršćansko-demokratske stranke in sedanjega državnega sekretarja za Slovence po svetu pri zunanjem ministru) za novega slovenskega veleposlanika v Nemški zvezni republiki. Medtem pa se Slovenski kršćanski demokrati pripravljajo na izredni kon-

gres stranke, ki bo nekakšen kongres "očiščenja".

V Sloveniji pa nihče od vodilnih politikov ali predstavnikov parlamenta in vlade še ni zbral dovolj poguma, da bi opozoril, da podpis sporazuma o pridruženem članstvu v Evropski uniji pomeni tudi obvezo, da bi morali čimprej postati predvsem resna in uspešna evropska država. Evropa nas bo odslej bolj kritično opazovala in spremljala razvoj naše države. Stranke in drugi deli slovenske politike bi se morali tega zavdati v sedanjih predvolilnih kampanjah.

OBTOŽBE IN ŽALITVE PRED VOLTIVAMI

Predvolilna kampanja se je razširila tudi z obtožbami med različnimi strankami in politiki. Janez Janša, Ivan Borštnar in David Tasič v novi knjigi, ki je izšla osem let po njihovi aretaciji in obsodbi pred jugoslovanskim vojaškim sodiščem, zanikajo izjave o procesu, ki so jih preiskovalni komisiji Državnega zbora dali Janez Stanovnik, Jože Smole, Stane Dolanc in Milan Kučan. Poslanec Združenih list socialdemokratov obtožuje Janeza Janšo, da je bil vpleten v trgovino z orožjem. Ministra in podpredsednika vlade Janka Deželaka bodo

morda izključili iz kršćansko-demokratske stranke, ker si je ob prevzemu mesta v vladi domnevno dal izplačati 20 tisoč nemških mark odpravnine. Državni zbor naj bi razpravljaval o interpelaciji proti ministru za zdravstvo dr. Božidarju Voljčcu. Nastala je tudi polemika med poslancem Ivom Hvalico in novim levo usmerjenim tednikom Pano-rama. Časnikar in urednik revije MAG Danilo Slivnik pa bo izdal knjigo z naslovom *Kučanov klan*.

POSLEDICE "PODIVJANEGA" LIBERALIZMA V SLOVENIJI

V Sloveniji parlament razpravlja o svežnjukrepev za izboljšanje gospodarskih razmer v državi. Pripravljajo obdavčitev plač, kjer so slednje višje od povprečij, in obdavčitev podjetij, v zamenjavo za znižanje prispevkov, ki jih podjetja, delodajalci in delavci plačujejo v državni proračun. Pri teh ukrepih pa gre dejansko samo za t.i. prelivanje denarja, ne da bi država bistveno posegla v splošne gospodarske in socialne odnose.

Vlada Janeza Drnovška, v kateri prevladuje usmeritev t.i. divjega liberalizma oz. kapitalizma, ohranja tak gospodarski in družbeni ustroj, ki štiti lastnino kot temeljno vrednoto. Nima namreč poguma, da bi obdavčila premoženje (zlasti nepremičnine - hiše in zemljišča), pridobljeno tudi s t.i. "divjim" lastninjenjem, to je s preobrazbo družbene imovine v premoženje z znanim lastnikom. Dodali bi lahko obdav-

čitev luksuznih avtomobilov in povišanje cen bencina, ki je v Sloveniji med najcenejšimi v Evropi.

Gre skratka za uveljavljanje stare liberalne miselnosti, po kateri naj se vsak posameznik v državi, ki je sicer svobodna in demokratična in polna možnosti, "znajde", kot se more in zna. Sedanja oblast štiti predvsem koristi sloja premožnih Slovencev. Teh je le nekaj tisoč, ostali pa živijo v stiskah in revščini: v Sloveniji je že ok. 130 tisoč brezposelnih. Skoraj polovica le-teh je v starosti od 35 do 40 let, ki po pravilu ne morejo dobiti nove zaposlitve. Pomoč, ki jo prejema, komaj zadošča za preživljanje. V Mariboru, kjer je stopnja brezposelnosti najvišja v Sloveniji, vsak peti prebivalec prejema socialno

pomoč oz. se je prisiljen hraniti v brezplačni kuhinji.

V komentarjih na račun takega kritičnega stanja nekateri opozarjajo na socialno poslanstvo Cerkve, ki naj teži k odpravljanju izkoriščanja. Sv. oče je med obiskom v Sloveniji - v svojem govoru v ljubljanski stolnici - Cerkvino socialno poslanstvo povzel v opozorilo, da v novih demokratičnih državah ne bi smeli dopustiti, da bi nastale nove težnje, ki bi nadaljevale z izkoriščanjem.

Navajamo nekaj najbolj kritičnih ugotovitev udeležencev nedavnega posveto- vanja sindikatov v Ljubljani.

Fortunat Turk, tajnik celjskega območnega odbora sindikata tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije,

je dejal, "da so tekstilne delavke in delavci v Sloveniji skoraj hlapi. Vse manj pravic imajo in še molčati morajo". Rudi Špes iz Zlatarne v Celju je opozoril, da je v kovinski industriji na Celjskem propadlo kar 5 tisoč delovnih mest. Če se bodo razmere še poslabšale, "bomo na Celjskem kmalu imeli peščico graščakov in množico tlačanov". Alojz Zvez iz Pomurja je poudaril, da v Sloveniji "lahko vsakdo udari po mizi, pa se nič ne zgodi. Ob osamosvojitvi je imela naša država 8 tisoč politikov, zdaj pa jih imamo trikrat več."

Vlada in politika imata še nekaj mesecev časa, da s primernimi ukrepi ublažita socialna nasprotja in zagotovita bolj enakomeren napredek družbe. Če tega ne bosta storila, bo v Sloveniji čedalje več stavk, protestov ipd., nezadovoljstvo pa bi znalo doseči vrh na bližnjih volitvah v parlament.

M.

Prva letna konferenca slovenske znanstvene fundacije

Slovenska znanstvena fundacija je 10. in 11. t.m. v Portorožu priredila prvo letno konferenco z naslovom *Pospeševanje tehnološkega razvoja Slovenije*. Prve letne konference se je udeležil tudi minister za znanost in tehnologijo prof. dr. Andrej Umek z uvodnim referatom o vlogi države v tehnološkem razvoju Slovenije pri prehodu v novo tisočletje (gl. intervju z ministrom Umekom, stran 12).

V zbirki Hiška svet živali

V maju je izdala Založba mladinska knjiga v Ljubljani štiri mini-knjižice, ki vabijo najmlajše v svet živali. V knjižici *mladiči* so zajeti: žrebiček, psička, telček, prašček, kunec, jagnje, mačka z mucami, kobilica z žrebičkom, kokoš s piščanci, raca z račkami, kozica, krava, gos, koza, ovca, kunec, goskica, mucka, piščanček. V knjižici *živali na kmetiji* so pes, konj, oven, račke, golob, puran, petelin, pes, koza, krava itd. V knjižici *ljubke živali* pa žrebiček, kunec, psica, mačka, svinja, ovca, gos itd. Nekatere domače živali se včasih ponavljajo vendar v drugi obliki, scenariju in skupini.

Z omenjenimi knjižicami se bodo naši otroci ne samo igrali, temveč prek njih tudi "obiskali" naravo in kmetijo. Vsaka kartonka ima 21 barvnih fotografij in je oblikovana kot hišica. Tovrstna oblika se vsebini prilagaja in predstavlja pravo posebnost. Najmlajši bodo v njih našli svoje najljubše živali in spoznavali nove - knjižice za zabavo torej in pa za odkrivanje sveta.

G.D.

Fontana darilo Ajdovščini

Gradbeno podjetje Primorje je ob 50-letnici ustanovitve darovalo središču Zgornje Vipavske doline fontano. Postavili so jo v novem poslovnem-stanovanjskem središču ob Goriški cesti. S tem dejanjem se je gradbeno podjetje oddolžilo prebivalcem in občinskim upraviteljem za njihovo razumevanje in podporo pri razvijanju Primorja. Gre pravzaprav za simbolno dejanje, saj naj bi fontana ponazarjala tesne stike in soodvisnosti med gradbenim podjetjem, ki je sedaj po svojih zmogljivostih in opremljenosti med tremi največjimi v Sloveniji in naseljem Ajdovščina, ki je sad gradenj in prizadevanj Primorja v preteklih petdesetih letih.

Odlov rjavih medvedov za njihovo ponovno naselitev v Italiji

Slovenski sklad za naravo sodeluje z italijanskim WWF pri zaščiti rjavega medveda. Ta žival je v Sloveniji precej razširjena, saj na Kočevskem, Notranjskem, v Trnovskem gozdu in tudi v Posočju živi okoli 300 primerkov. Čedalje pogostejše se sliši, da medvedi - npr. na Tolminkem - napadejo goveda ali ovce. Rjavi medved je zelo vitalna žival, zato bodo začeli z odlovom posameznih primerkov, ki bi jih nato naselili v vzhodnih Alpah: najbolj prihajajo v poštev gozdna območja v Furlaniji-Julijski Krajini in v Tridentu.

Slovenski sklad za naravo in WWF Italije izvajata skupni projekt za varovanje rjavega medveda na obmejnih območjih. Prva faza tega projekta predvideva postavitev zaščitnih ograj in spremljanje uspešnosti odlova in izdajo dveh publikacij. To sta *Priročnik za prepoznavanje znakov prisotnosti rjavega medveda* in *Medved in človek - napotki za sobivanje*, ki naj bi prispevala k odpravi predsodkov in negativnih stališč dela javnosti do nujnosti zaščite rjavega medveda v Sloveniji. Prva akcija postavljanja zaščitnih ograj za zavarovanje oz. odlov rjavega medveda je potekala 25. in 26. maja v kraju, imenovanem Zatreška pri Trnovem ob Soči.

M.

misijonirati, in to tako, da bi se morali pri določeni hipotetični gradnji še nasloniti na inozemstvo za določene stvari.

Ali Avstrija in Italija zavirata Vaše delovanje v tem največjem viru slovenske energije iz političnih razlogov?

Avstrija se je odločila, da ne bo razvijala nuklearne energije, Italija pa je iz nje izstopila. Vi (Italija) - Avstrija nekoliko manj - imate zato določene energetske težave. Zato hočete opravičiti vaše stanje. Pritisk na Slovenijo je posledica tega. Jaz pa si želim, da bi mi (Slovenci) ta pritisk na nas izkoristili v naš interes, se pravi tako, da zagotovimo varno obratovanje elektrarne.

V čem se černo-bilska nuklearka razlikuje od krške?

Slovenska nuklearka je različna v dveh bistvenih elementih. Prvo: krški reaktor ne vsebuje ogljika, ki je povzročil v Černobilu pri gorenju izredno visoke temperature. Mi v reaktorju nimamo gorljivih snovi. Drugič: v Krškem imamo okoli celotnega reaktorskega poslopja tako imenovani "containment vessel", to je v bistvu valj, zgrajen iz pol metra debele stene jekla in še poltretjega metra armiranega betona. Radijacija, ki bi se sprostila v kakršnikoli nevarnosti ali nesreči, bi ostala vsa znotraj tega valja. Letega v vzhodnih jedrskih elektrarnah, zgrajenih po ruskem modelu, nimajo. Naša zadrževalna posoda je tako močna, da bi zdržala direkten udarec največjega potniškega letala, ki bi strmoglavilo nanjo. Kako je ta "containment vessel" močan, je bilo razvidno pri

napadu, ki so ga Izraelci izvršili na iraške reaktorje. Tedaj so uporabili specialne rakete s posebno rušilno močjo, ki so jih izstrelili iz letal. Bile so posebej za to načrtovane in točno vodene v isto točko, da so šele s tretjo raketo to posodo prebili. Katastrofalna nesreča bi, recimo, pomenila, ko bi motor jumbo-jeta zadel ta "containment vessel". Mislim, da jugoslovanska vojska ni imela nikoli možnosti te posode prebiti, saj s tehnologijo, letali in bombami, s katerimi so razpolagali, ne bi tega zmogli. Lahko bi povzročili škodo, nedvomno, da bi prišlo do nuklearne katastrofe, to pa je neverjetno! Mislim, da se tega javnost pri nas premalo zaveda. Podobno je tudi v Avstriji, Italiji in Bolgariji, ker nas še vedno imajo za bivšo socialistično državo. Mi pa smo že takrat gradili nukle-

arko po najmodernejši zahodni tehnologiji. Naša nuklearka je ravno tako varna - če ne še bolj - kot pa so francoske, čez katere nimajo Italijani nobene pripombe. Ko ne bi bilo francoskih nukleark, pa bi danes Italija energetske ne mogla obstajati, saj prav iz Francije uvažajo ogromen del energije. Mislim, da je to strahotna hipokriza, da Italijani iz Francije uvažajo na jedrski način proizvedeno elektriko, pri tem pa je sami nočejo proizvesti, ker trdijo, da so brezatomska cona. Dokler uvažajo na jedrski način proizvedeno energijo, zame niso brezatomska cona.

Se pravi, da lahko še naprej mirno spimo...

Mislim, da ja.

POMEMBNE NOVOSTI NA PODROČJU KMEČKEGA TURIZMA

Deželni svet Furlanije Julijske krajine je pred nekaj tedni sprejel nov zakon, ki ureja kmečki turizem. Zakonsko besedilo poudarja, da mora biti izrazita kmečka dejavnost glavni vir dohodkov kmetije, prihodki iz turistične ponudbe pa nekako dopolnilni. Nadalje predvideva, da morajo kmetije, ki zaprosijo za vpis v posebne sezname turističnih kmetij, ohraniti vsaj deset let to dejavnost, če želijo črpati sredstva iz posebnih skladov, ki jih predvidevajo dežela oz. razni razvojni cilji Evropske zveze. Zakon poudarja veliko pozornost higijenskim in zdravstvenim predpisom za prostore, ki so posredno ali neposredno vezani na turistično ponudbo kmetije. Poglavje zase so predpisi glede zakola in spravila mesa ter suhe mesnine.

Zakon govori o različnih vrstah turistične ponudbe.

Tako obravnava osmičarstvo, izključno gostinsko ponudbo na kmetiji, možnost polovičnega ali polnega penziona, se pravi tudi prenočevanje na kmetiji, možnost organiziranega taborjenja. Na turističnih kmetijah bodo gostje lahko pomagali pri različnem kmečkem delu, nekatere kmetije si bodo omislile razne rekreacijske dejavnosti, športna igrišča ali možnost sprehodov in izletov. Vse bolj se širi zanimanje za konje in rekreacijsko jezdenje, možne pa so seveda tudi drugačne rekreacije. Vsaka kmetija bo skušala kar najbolje ponuditi to, kar je zanjo najbolj značilno.

Zakon določa, da bodo trgovinske zbornice v posameznih pokrajinah vodile sezname turističnih kmetij. Deželna ustanova za razvoj kmetijstva ERSA pa je zadolžena, da priredi 90 ali večerne tečaje za poklicno usposabljanje kmečkih tu-

rističnih delavcev. To z namenom, da bi vse, ki se mislijo ukvarjati s to dejavnostjo, seznanili z zakonodajo in predpisi, a, da bi jim zlasti posredovali pristop k tovrstni ponudbi. Turistična kmetija naj bo odraz domačnosti in pristnosti, kulturne dimenzije vasi ali kraja, v katerem deluje, in naj postane posrednik tudi zgodovinskih, etnografskih, kulturnih ali umetniških informacij gostom.

Nov deželni zakon o kmečkem turizmu bo tudi omogočil natančnejše razmerje z gostinci, saj je jasno, da turistična ponudba na kmetiji ne more tekmovali s ponudbo v restavracijah in hotelih. Gre za dve različni področji in dva različna pristopa. Resen pristop k tej dopolnilni dejavnosti pa je lahko za številne kmetije - še zlasti na našem področju - pomemben vir zaslužka in tudi razvoja kmetije, kmetijstva in urejenega okolja.

M.T.

DAVEK ICI DO 30. T.M.

Do 30. junija je čas, da plačamo občinski davek na nepremičnine ICI. Plačali bomo akontacijo, nato od 1. do 20. decembra 1996 pa saldo tega davka na zgradbe in zazidljive ter nezazidljive ali kmetijske površine. Letošnji davek ICI bomo določili tako, da bomo obdavčljivi vrednosti zgradbe ali zemlje, ki je naša last, aplicirali plačilno mero (t.i. *aliquota*), ki jih posamezne ob-

čine določajo za nepremičnine na svojem ozemlju.

Znano je, da imajo občinske uprave pravico določiti dve različni plačilni meri za ta davek. Za glavno bivališče lahko uvedejo nižjo, za ostale nepremičnine pa redno. Tržaška občinska uprava je letos izbrala to možnost. Za glavno bivališče je to 4,5, za ostale nepremičnine pa 5,5. Ob Trstu je tudi občina Milje izbrala možnost različne obdavčitve. Za glavno bivali-

šče je to 5,5, za ostale nepremičnine pa 6. V občini Dolina znaša 4,5. V občinah Zgonik in Repentabor je enota za ICI 5, v občini Devin Nabrežina pa 6.

Davkoplačevalec bo torej pri izračunu tega naplačila moral upoštevati, da mora v tem roku plačati vsaj 90% davka ICI, ki se nanaša na prvo polletje letošnjega leta. Zakon sicer predvideva tudi možnost plačila vsega davka ICI v enem samem obroku. Če se odločimo za to varianto, lahko to naredimo do 30. junija.

NARAVNO ZDRAVLJENJE S HOMEOPATIJJO

JELENA STEFANČIČ

Občutek zdravja je harmonija in energetsko ravnovesje. Če se harmonija v nas podre, nastajajo druga za drugo v naši notranjosti lažne informacije. Skladja funkcij ni več, dinamizem je prizadet in začenjamo se počutiti bolne in šibke. Disharmonija v duši se kaže na telesu kot bolezenski simptom. Lahko gre samo za utrujenost brez posebnega vzroka, slabo počutje, napetost ali živčnost, ki si jih ne znamo razložiti. Če je energetsko ravnovesje dalj časa moteno, se bolezenski simptomi krepijo. Čutiti začnemo na primer bolečine, ki jih ni mogoče z ničimer dokazati, vseeno pa že močno omejujejo našo vsakdanjo aktivnost. Na primer:

ponavljajoča se migrena, nevralgija v katerem koli delu telesa ali prebavne motnje in težave s spanjem. Nadalje se lahko razvijejo prave organske bolezni, gledano z medicinskega stališča; bolezni, ki se dajo meriti in dokazati z instrumenti, ki so nam na voljo. Zdravljenje s klasičnimi zdravili odpravlja samo bolezenske simptome, ne vrača pa telesu zgubljenega energetskega ravnovesja.

HOMEOPATSKA ZDRAVILA

Kadar govorimo o terapiji in zdravilih, se vsakdo najprej vpraša, kako delujejo in zakaj.

Homeopatska zdravila v bistvu ne zdravijo bolezni, marveč telesu vračajo podirto energetsko in duhovno

ravnovesje in s tem organizem spodbujajo, da se ozdravi sam. Uporablja se veliko število zdravilnih snovi in vsaka snov povzroča poleg številnih simptomov na posameznih organih še neko splošno duševno stanje, ki je zanje značilno. Prav zato je naloga homeoterapevta ta, da ugotovi celotno stanje bolnika in da po možnosti z eno snovjo zaobseže vse simptome. Za to je potrebno veliko časa, potrpljenja in pozornosti. Uspešno zdravljenje je odvisno tudi od bolnikove pripravljenosti za sodelovanje in njegove želje po ozdravljenju. Najbrž se zdi marsikomu to nenavadno, saj navsezadnje vsakdo zatrjuje, da bi bil rad zdrav.

DALJE

POSVET O STRATEGIJAH KMETOVANJA

ANASTASIA PURIČ

V Fiuggiu je potekalo organizacijsko zborovanje vsestranske zveze neposrednih obdelovalcev

Od 6. do 8. junija se je v znanem termalnem kraju Fiuggi zbralo kar 1.200 višjih kadrov Zveze neposrednih obdelovalcev iz vse Italije. Razpravljali so o prihodnosti in pozitivnih strategijah v današnjem kmetovanju.

Po pozdravih župana iz Fiuggija in predsednika Zveze neposrednih obdelovalcev iz Lacija je predsednik konfederacije Paolo Micolini predstavil načrte in upe Zveze. Na manifestacijah v Milanu in Neaplju so italijanski kmetovalci dvignili svoj glas. Nujno je bilo zato, da so sklicali sestanek vsestranske Zveze neposrednih obdelovalcev, da bi uskladili stališča in cilje za bodoče boljše delovanje.

Od zadnjega podobnega zasedanja so minila štiri leta. Kongres v Fiuggiu je bil torej priložnost, da je osrednje vodstvo zbralo mnenja predstavnikov iz vseh italijanskih dežel. Pokazala se je torej raznolikost problematike. Na simpoziju so različne teme obdelali v osmih delovnih skupinah, ki so razčlenile naslednje teme: družina, podjetje, pridelki, upravljanje okolja in ozemlja, uporaba dobrin, socialno in politično udeleževanje, kultura in vrednote, organizacijska forma. Delovne skupine so pogumno in izčrpno obdelale omenjene proble-

matike, seveda v luči težav, ki jih morajo reševati kmetovalci po vsej Italiji. Najbolj občutene diskusije, ki so mestoma razburile zborovalce, so obravnavale kvote mleka, škandal norih krav in korenit padec prodaje mesa, a tudi zadnje norme v okviru Evropske zveze, smešno nizke cene krompirja in prispevke za oljčno olje. Iz teh posegov je izžarevala volja do trdega dela in do rešitve teh problemov, kakor tudi volja, da pride do specializacije. V razpravo na zasedanju se je zelo aktivno vključila mladinska sekcija, ki je potrdila uspešnost svojega delovanja.

Zveza neposrednih obdelovalcev že leta vodi strategijo ovrednotenja družinskih kmetij, kar potrjuje tudi podatek, da je v to organizacijo v državnem merilu vpisanih kar milijon in 200 tisoč družinskih podjetij. Tudi zato so skušali predavatelji in moderatorji delovnih skupin, to so v glavnem bili znani univerzitetni profesorji, prikazati najučinkovitejše in najbolj dinamične posege, ki naj bi privedli do uspešnega dela v kmetijstvu v družinskem okolju, kjer naj bi

postali člani kmečke družine pravi kmečki podjetniki.

Predsednik Micolini je nazadnje poudaril važnost politične neuvrčenosti in popolne strankarske avtonomije za to stanovsko organizacijo, kar je v teh časih skoraj samoumevno. To je zelo pozitivno za sindikalno ustanovo, ki bo tako res lahko predstavljala le kmetovalca samega in se borila za boljšo kakovost italijanskega kmetijstva. Zveza neposrednih obdelovalcev se ne namerava odpovedati vrednotam, ki so jo vedno označevale, te so: zdrava krščanska družina, kvalifikacija dela, kvalificirani pridelki, znižanje davkov, zdravo okolje. Novost pa, ki jo je treba čimprej uveljaviti v celotnem italijanskem kmetijstvu, je pozorna zazrtost v evropski prostor; treba je spremljati tudi razvoj v svetu, ker bo italijansko kmetijstvo le tako lahko postalo kompetitivno. Bistvenega pomena je, da Italija spremeni svoj pristop do Evropske zveze in zahteva svojo uveljavitev tudi v kmetijskem sektorju.

ŠČEP LJUBEZNI TUDI V LONEC

JELENA STEFANČIČ

TESTENINE

Testenine, ki so priljubljene po vsem svetu, so narejene iz škrobnatega testa z jajci ali brez njih.

Testenine brez jajc sodijo v dolgo vrsto in bogato izbiro pripravljenih jedi. Najznamenitejše so špageti. Za pripravo osnovnega testa za testenine brez jajc potrebujemo: (za 500 g testenin) 300 g moke, ščepec soli, 175 ml vode (po potrebi nekoliko več).

Moko in sol premešamo in na sredi naredimo jamičo. Vanjo zlijemo vodo in s prsti postopoma vdolamo moko z roba. Če je testo presuho, dodamo še malo

vode. Testo mora biti čvrsto, vendar ne lepljivo, zato ga ne smemo preveč vlažiti. Gnetemo, da postane testo gladko in prožno, nato ga pokrijemo s skledo in ga pustimo počivati 30-60 minut. Ko mine čas, testo razdelimo na dva ali tri kose, vsakega posebej razvaljamo na pomokani deski in razrežemo na zaželeno obliko. Pred nadaljnjo uporabo testenine sušimo vsaj 1 uro, kuhamo pa v vreli, slani vodi.

Za pripravo jajčnih testenin potrebujemo: (za 375 g testenin) 200 g pšenične moke - po potrebi nekoliko več, 3 rahlo stepena jajca, 4 žlice olja, 1/2 žličke soli.

Moko stresemo na delovno površino in na sredi naredimo jamičo. Dodamo jajca, olje in sol. Če dodamo olje bo testo mehkejša in ga bomo lažje oblikovali. V primeru, da bi želeli zelene testenine, dodamo še špinačo (250 g), ki smo jo najprej skuhal, odcedili in drobno sesekljali. S konicami prstov postopoma dodajamo moko in jo zamesimo z jajci. Vdelamo toliko moke, da dobimo čvrsto testo, ter ga gnetemo tako dolgo, da postane prožno. Oblikujemo ga v hlebček in ga pustimo počivati 30-60 minut.

Testo razrežemo na dva ali tri kose, vsakega razvaljamo in razrežemo v poljubne oblike.

DALJE

EVROPSKO NOGOMETNO PRVENSTVO

NEMCI NESPOJNI FAVORITI

ERIK DOLHAR

V Angliji se je prejšnji konec tedna začela zaključna faza evropskega nogometnega prvenstva, na katerem nastopa 16 državnih reprezentanc. Med temi je nemška vrsta nesporni favorit za končno zmago, saj je najbolj uigrana in se lahko ponaša z izkušnim plavolaskim "bombarjem" Jurgenom Klinsmannom (na sliki), ki sicer v prvi uspešni tekmi "pancerjev" proti Čehom (2-0) ni nastopil zaradi izključitve. Na tem, po olimpijskih igrah v Atlanti, največjem letošnjem športnem dogodku, so namreč vse ostale državne reprezentance na podobnem nivoju. Tu mislimo na Italijane, Angleže, Nizozemce, Bolgare, Švicarje in ostale. Nosilci evropskega naslova - Danci so le blede senca enajsterice, ki je pred štirimi leti osvojila 1. kontinentalno lovoriko v zgodovini svojega nogometa. Največje neznanke so vrste Hrvaške, Portugalske in Turčije. Prvi dve postavi namreč razpolagata z izrednimi talenti, ki pa jih njuni selektorji večkrat s težavo "krotijo" oz. prilagodijo njihove individualizme skupinski igri. Turki pa so v Anglijo prišli po izredno uspešnih kvalifikacijah, tako da bi lahko poskrbeli za kako presenečenje. "Žoga je okrogla" posebno na takih prvenstvih, ko so spodrsiljaji velikih in exploiti malih reprezentanc zelo možni. Po uvodnih tekmah lahko le zabeležimo, da so se tri zaključile z identičnim izidom in brez zmagovalca (Anglija-Švica, Španija-Bolgarija in Danska-Portugalska, vse 1-1), v torek pa sta bila še na sporedu dvoboja skupine B: Nizozemska-Škotska (0-0) in Romunija-Francija (0-1).

ODBOJKA VALOVKE V C-2 LIGI!

Odbojkarice Vala so dosegle svoj letošnji cilj: napredovanje iz ženske D v C-2 ligo. Podvig jim je uspel po uspešnem sobotnem dodatnem srečanju proti prvouvrščenemu Gonarsu. Gladek 3-0, s katerim so ugnale nasprotnice, je le dokaz, da so si Goricanke srčno želele prestop v višjo ligo. Valovke so zasedle končno 2. mesto v finalnem četverboju, tako da direktno napredujejo v C-2 ligo. Za trenerja Zorana Jerončiča je to ponovno zadoščenje.

Kvalifikacije za ž.B 2 ligo: v nedeljo: Famavit Brescia - Sloga 3 - 1.

KOŠARKA

30 LET POD ZAMEJSKIMI KOŠI

"Zvezdniki" zamejske košarke

V zamejstvu smo konec prejšnjega tedna proslavili 30-letnico naše košarke. Ob letnica je sicer bila že lani (1965-1995), spomnil pa se je je Branko Lakovič (na sliki). On je bil tudi med prvimi, ki so ta šport uvedli pri nas, s knjigo 30 let naše košarke. Neutrudni "Lako" je sedaj v "play-offu" z drugo knjigo, almanahom letošnje sezone, v katerem bo z besedami, slikami in statističnimi podatki podrobno opisal športne dosežke zamejskih društev, ki se

ukvarjajo z najrazličnejšimi panogami. Branko je bil tudi prava duša manifestacije, ki je bila v nedeljo na stadionu 1. maj. Popoldne so najprej nastopili najmlajši v zaključni fazi turnirja v minibasketu Igre pod košema (na sliki Kroma nagajevanje), podvečer pa je bila pričakovana "All star" tekma, v kateri je nastopila večina najboljših zamejskih košarkarjev vseh časov. Ljubitelji košarke smo imeli tako možnost, da po dolgih letih zopet občudujemo športne poteze naših "bivših zvezdnikov", med katerimi se je še zlasti izkazala "trojica" iz zlate Jadranove dobe: Marko Ban, Klavdij Starc in Peter Žerjal. Poleg košarkarjev, ki smo jih videli še letos na raznih igriščih (Boris Vitez in primis), so bili prav ti trije bivši modri bo-

jevniki protagonisti "tekme zvezdnikov" in marsikomu se je zdelo, da bi lahko še danes uspešno nastopali na naših parketih. Veliko je bilo bivših trenerjev Jadrana: Andrej Vremec in Valter Vatovec sta nastopila kot igralca, Peter Brumen kot sodnik, Jože Splihal in Janez Drvarič pa sta tekmi prisotnovala s tribune. O končnem rezultatu tekme, ki je bila razdeljena na šest časov po 7 minut, naj za kro-

niko povemo, da so "beli" (Budin, Arena, Pregarc, Vatovec, Sare) premagali "plave" (Oberdan, Ban, Starc, Žerjal, Vremec, Klobas) s 93-91. Odločilni koš jetik pred koncem zadel Kristijan Arena.

Praznovanje 30-letnice se je nadaljevalo v večernih urah na zunanjem igrišču, ob glasbi, jedachi in pijači, predvsem pa je bila to priložnost za kramljanje z bivšimi protagonisti naše košarke. O udeležbi lahko zapišemo, da je bila skromnejša, kot smo si pričakovali; verjetno so žgoči sončni žarki marsikoga privabili raje k morju, dogodek pa je bil tudi slabo reklamiran.

INTERVJU

ANDREJ VREMEC - V PADOVO PO NOVE IZKUŠNJE

O letošnjem trenerju Jadrana Andreju Vremcu (na sliki) smo že v prejšnji številki NG poročali,

da odhaja na novo košarkarsko pot v Padovo, kjer bo treniral Jadranove nasprotnike društva Rinaldi.

Andrej, bi našim bralcem podrobneje obrazložil svojo izbiro?

To je predvsem poklicna izbira. To ekipo poznam že mnogo let, od takrat, ko sem bil še študent v Piemontu. Že tedaj so me vprašali, če bi prišel k njim. Sedaj so se spet podali v protinapad in prišli s ponudbo v trenutku, ko so se okoliščine nekoliko spremenile. Mislim na dejstvo, da mi je po tolikih letih treniranja tu zmanjkalo motivacij, saj sem delal z vsemi možnimi ekipami. Okoliščine naše zamejske košarke niso ravno najlažje, predvsem zato ne, ker je veliko pomanjkanje trenerjev in se mora vsak trener, poleg tega da vodi ekipo in treninge, ukvarjati še z vsemi majhnimi organizacijskimi aspekti. Pred več kot enim mesecem so me poklicali iz Padove ter mi ponudili vodenje članske in mladinske ekipe. Na začetku to zame ni bila ravno velika motivacija, ker ni bilo še znano, kako bo sestavljena ekipa.

Ali na podlagi svoje izbire lahko sedaj poveš ljudem, da te v Padovo ni privabil denar?

Tako je. Geografsko je Padova relativno blizu, saj sem le 200 km od Trsta. Druga stvar pa je zelo ambiciozen projekt Rinaldija, ki sodeluje z vsemi mladinskimi ekipami iz okolice Padove, se pravi z A-ligaši: Reyer iz Benetk, Floor iz Padove in Benetton iz Trevisa. Gre torej za sodelovanje med tremi prvoligaši in enim B-2 ligašem, jaz bi moral delati z njimi in imeti na razpolago lepo skupino zelo dobrih mladincev. Moja naloga bi bila skratka ta, da bi moral ovrednotiti njihove igralce, čeprav so to taki košarkarji, ki v A ligi nimajo prostora in niso imeli dovolj možnosti za igranje. Zato so prišli v naš klub, da bi si nabrali izkušenj, ki so potrebne, da bi v A ligi "še kaj povedali".

Ostal pa boš verjetno v stiku z našo stvarnostjo...

Seveda, saj upam, da bom samo začasno od doma. S Padovo sem namreč podpisal enoletno pogodbo z opcijo še dveh let, se pravi, da sem pri njih na nekaki enoletni preizkušnji, nakar bodo odločili, če sem za njih dovolj dober.

INTERVJU

MARKO BAN - PREPREČITI BEG STROKOVNJAKOV

Po odločitvi, da se Jadranov trener Vremec preseli v Padovo, smo se o problemu "bega" naših strokovnjakov, a tudi igralcev, v druge košarkarske arene, pogovorili s tehničnim direktorjem Jadrana Markom Banom (na sliki).

Kako boste Vremca nadomestili in kaj menite o tem, da letošnji trener Jadrana zapuščajo moštvo?

Kot vodstvo obžalujemo dejstvo, da smo izgubili enega naših najboljših strokovnjakov. S tem smo veliko izgubili vsi košarkarji, ne samo mi Jadranovci, čeprav sem od prvega dne jasno povedal, da je Jadran samo reprezentanca vsega našega gibanja. Andrejeva odsotnost pa se bo še kako poznala predvsem na mladinskem področju, kjer je opravil res izredno dragoceno delo. Žal ga nismo uspeli zadržati iz raznih razlogov, ker v tem trenutku ni

smo zmožni dati trenerju ali strokovnjaku dovolj motivacij in materialnih gotovosti, kakršnih vzgojitelj, kakršen je, potrebuje. Smo v izrednem stanju, to vsi vidimo, verjetno ne samo pri nas, v vsem zamejstvu, na vseh nivojih. Znali pa si bomo pomagati! Če bo potrebno, si bomo zavili rokave tudi dvakrat bolj kot doslej. Prebrodili bomo krizo in upam, da bomo Andreja čimprej "povlekli" nazaj. Upam, da bomo čimprej sanirali naše stanje in dali prave pogoje našemu delovanju, da bo lahko s polno paro obratovalo.

To postaja problem v našem športu, da strokovnjaki in igralci, ki so se formirali v naših društvih, zapuščajo zamejstvo in se odločajo za izkušnje drugod. Ti si tako izkušnjo dal skozi, zato boš verjetno tudi vedel, kako bi se to lahko preprečilo.

V bistvu gre za to, da smo s prostovoljnimi delom dosegli tak nivo, da tekmujemo s sredinami, ki so gmotno in organizacijsko mnogo bolj pripravljene kot mi. Za primer naj ti povem, da je Jadran letos nastopal v B-2 ligi z manj kot polovičnim budgetom od vseh ostalih ekip. Četudi se potrudimo, lahko uspemo do določene mere. Trenerji in igralci nam lahko pomagajo, da zdržimo na tem nivoju. V določenem trenutku pa pride verjetno do tega, da jih neke sile iz drugih sredin zmotijo in premotijo, saj jim nudijo bistveno drugačne pogoje. Za te smo storili vse, kar je v naših močeh, formacijsko smo pripomogli k njihovi izobrazbi, tako da si nimamo kaj očitati, če nam pač "zbežijo" oz. gredo iskat afirmacijo v drugo sredino. Vsi, ki smo imeli tako izkušnjo, smo se potem tudi vrnili nazaj, obogatili z izkušnjami, ki so našemu gibanju še kako prišle prav. Mislim, da bo tako z Andrejem in z Vatovcem, ki se je lani tako odločil.

O bivšem Jadranovem trenerju Valterju Vatovcu smo v teh dneh zvedeli, da je tik pred podpisom pogodbe s tržaško peterko Servolano Latte Carso.

JADRANU TURNIR DON SARTI

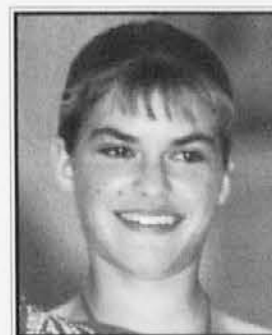
Naši na tem turnirju niso imeli enakovrednih tekmecev, saj so jih vse po vrsti "zmleli". Odločilna sta bila oba dobljena dvoboja s Servolano, medtem ko je bil finale z Ginnastico le gola formalnost (68 - 35 za Jadran). Na koncu so proglasili najboljšo peterko turnirja, v katero je bil uvrščen Jan Budin. Letošnji Jadranov "tutej" Joe Calavita pa je prejel posebno priznanje, saj se po osmih letih nastopanja v Italiji vrača v ZDA. Simpatičnemu dolginu lahko le zakličemo: "Na svidenje, oz. good bye Joe!" E.D.

Občna zbora Sloge in Primorja

10. in 12. t.m. sta bila na tržaškem Krasu dva pomembna občna zbora, Športnega združenja Sloga in Football cluba Primorje, o katerih bomo podrobneje poročali prihodnjič.

KOTALKANJE

Tanja Romano spet zmagala

Ko športnik pri nas nima več dovolj motivacij, se navadno poda v tujino, da bi se tam pomeril s svojimi sovratniki. Tako je bilo tudi za kotalkarico openskega Poleta, ki je v dresu italijanske državne reprezentance nastopila v tekmovalstvu za nemški pokal v Freiburgu in osvojila prvo mesto v prostem programu kombinacije, v obveznih likih pa je bila druga.

ROLKANJE

Mladini srebro in bron v državnem pokalu

Kriška Mladina se je konec tedna pomerila na dveh preizkušnjah italijanskega pokala. V Sandrigu pri Vicenzi so se Križani uveljavili v treh kategorijah: Guido Masiero je bil najboljši med "master 2", v kategoriji najmlajših sta slavili Lorenza Schirra in Mateja Paulina, Jaro Košuta in Mitja Tretjak pa sta bila tretja med naraščalniki, tako da je Mladina na društveni lestvici zasedla drugo mesto. V Peju je bilo še tekmovalstvo v reber. Tu so Mladinini rolkarji prišli tretji, predvsem po zaslugi najmlajših: Mateja Paulina in Ivo Košuta sta tudi tu bila najboljša med najmlajšimi, mladinki Ana Košuta in Veronika Bogatec pa sta bili prva in druga.

PRIMORSKI ŠPORT

Veslača Tul in Špik v Atlanto

Izolčan Erik Tul in Blejec Luka Špik sta si na kvalifikacijah v Luzernu priveslala olimpijski nastop v Atlanti. V finalu dvojnih dvojcev sta za posadkama Hrvaške in Poljske osvojila tretje mesto.

V Atlanti bosta nastopila še dva slovenska čolna. Izток Čop v skifu ter Sadik Mujkič, Milan Janša, Denis Žvegelj in Jani Klemenčič v četvercu brez krmarja.

15

ČETRTEK
13. JUNIJA
1996

ZDRUŽILI SMO VEC GLASOV V NOVI GLAS

PRIMORSKI TEDNIK

✓ ***Pokloni prijatelju
naročnino na
Novi glas***

NAROČAM SE

NAROČITE SE LAHKO TUDI PO TELEFONU

ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA
34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL. 0481 / 533177, FAX 0481 / 536978
34133 TRST, UL. DONIZETTI 3
TEL. 040 / 365473, FAX 040 / 633307

IME IN PRIIMEK

NASLOV

DATUM

PODPIS

NAVODILO ZA NAROČNIKE

Obrazec izrežite ali fotokopirajte,
izpolnite ga v vseh delih in ga pošljite
po pošti ali osebno prinesite na tržaško
oz. goriško upravo Novega glasa -
Zadruga Goriške Mohorjeve.

NAROČAM PRIJATELJA

IME IN PRIIMEK

NASLOV

DATUM

PODPIS NAROČNIKA

NOVI
GLAS

*primorski
tednik*